

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra antropologie a zdravovědy

Bakalářská práce

Adéla Blanařová

Výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělávání (maior)

Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání (minor)

DOPAD NA ZDRAVÍ DOSPĚLÝCH JEDINCŮ PŘI DLOUHODOBÉM RITUÁLNÍM UŽÍVÁNÍ AYAHUASCY

Olomouc 2022

Vedoucí práce: Mgr. Petra Kurková, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že při zpracování bakalářské práce jsem pracovala samostatně a využila jsem pouze uvedené literatury.

V Olomouci dne .....

.....
podpis

Poděkování:

Děkuji Mgr. Petře Kurkové, Ph.D., za poskytnutí materiálů a podkladů pro psaní bakalářské práce, a za její trpělivost. Dále chci poděkovat rodině a přátelům, kteří do mě vkládali spoustu důvěry a motivace.

ÚVOD	5
TEORETICKÁ ČÁST	6
1 AYAHUASCA.....	6
1.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA.....	6
1.2 CHEMICKÉ SLOŽENÍ	6
1.3 PŮSOBNÍ AYAHUASKY NA LIDSKÝ ORGANISMUS.....	7
2 HISTORIE AYAHUASCY.....	10
2.1 ŠAMANISMUS.....	10
2.2 ŠAMANISMUS PŮVODNÍCH OBYVATEL	11
2.3 AYAHUASCA A NÁBOŽENSTVÍ	11
3 AYAHUASCOVÉ LÉČEBNÉ RITUÁLY	14
3.1 PŘÍPRAVA NÁPOJE	15
3.2 PŘÍPRAVY NA RITUÁL Z POHLEDU ZÚČASTNĚNÉHO A JEHO PRŮBĚH.....	16
3.3 SEXUÁLNÍ ABSTINENCE A DIETA.....	16
3.4 PRŮBĚH RITUÁLU.....	17
4 AYAHUASCOVÝ TURISMUS.....	19
4.1 AYAHUASCA A JEJÍ LEGALITA.....	19
4.1.1 Severní a jižní Amerika.....	20
4.1.2 Evropa	20
5 DOPADY NA PSYCHICKÉ A FYZICKÉ ZDRAVÍ.....	21
5.1 HISTORIE VYUŽÍVÁNÍ PSYCHEDELIK VE VÝZKUMU	21
5.2 TERAPEUTICKÉ VYUŽITÍ AYAHUASCY	21
EMPIRICKÁ ČÁST.....	23
6 PŘEDMĚT VÝZKUMU, CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	23
6.1 CÍLE VÝZKUMU.....	23
6.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	23
7 VÝZKUMNÝ SOUBOR	24
7.1 VÝBĚROVÝ SOUBOR KVALITATIVNÍ ČÁSTI VÝZKUMU	24
7.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	24
8 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMU	26
8.1 TYP VÝZKUMU.....	26
8.2 METODY ZÍSKÁVÁNÍ DAT.....	26
8.3 METODY ANALÝZY A ZPRACOVÁNÍ DAT	27
8.4 ĚTIKA VÝZKUMU	28
9 ANALÝZA DAT A PREZENTACE VÝSLEDKŮ.....	29
10 KLÍČOVÉ KATEGORIE VÝSLEDNÉHO ŠETŘENÍ.....	45
10.1 MOTIVACE UŽITÍ.....	45
10.2 MÍRA OBEZNÁMENOSTI	45
10.3 PROŽITEK	46

10.4	ZISK A ZDRAVÍ.....	47
10.5	OHROŽENÍ	48
10.6	PŘÍNOS	48
11	DISKUSE.....	50
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ.....	54
	SHRNUTÍ.....	64
	SEZNAM TABULEK.....	66
	SEZNAM PŘÍLOH	67

Úvod

Předmětem bakalářské práce je přinést do podvědomí široké veřejnosti ayahuascovou kulturu a její dopady na zdraví dospělých jedinců. Práce se věnuje ayahuasce jako takové, ale také klade důraz na její přípravu, rituální užití a účinky.

S psychedeliky a látkami měnící stav vědomí jsem se poprvé setkala v posledních ročnících základní školy prostřednictvím literatury. Postupně jsem se o drogovou problematiku začala zajímat více a tento zájem mě provází doposud. Během následujících let jsem vyhledávala další informace o této problematice a v souvislosti s mým oborem studia jsem se začala více zaměřovat na diskuze o účincích či dopadu na zdraví. Při studiu na vysoké škole jsem si jako témata svých seminárních prací volila nejčastěji právě návykové látky. Mé povědomí bylo poměrně rozsáhlé, a tak jsem se rozhodla věnovat tomuto tématu i v závěrečné práci.

Když jsem na Ayahuascu v roce 2015 narazila na internetu, ani jsem netušila, jak široká je škála psychotropních látek. Ve volném čase jsem shlédla nespočet videí o ayahuascových ceremoniích a zkušenostech jejich účastníků. Setkala se s mnohými jedinci, kteří měli s rostlinným nápojem osobní či zprostředkovanou zkušenost. Dokonce jsem nedávno potkala mladého muže, který se zabýval kauzou spojenou s nelegálním držením ayahuascy v Evropě. Legality se ve své práci budu také zabývat společně se zákony v Evropě a Jižní Americe.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí: teoretické a praktické. První, teoretická část se zaměřuje na charakteristiku ayahuascy, její historický kontext a dopady na zdraví. Neopomeneme ani samotný průběh rituálů a s ním spojený ayahuascový turismus. V praktické části se zaměříme na motivaci k prvnímu požití látky, míru obeznámení a prožitek ceremonií. Zdůrazníme přínosy i ayahuascových rituálů, ale i rizika a možné negativní dopady na člověka.

V bakalářské práci si klademe za cíl zjistit, jaký mají uživatelé k ayahuasce vztah, proč ji vyhledali a jak vnímají dopad jejího rituálního užívání na své zdraví. Dalším z cílů je poskytnout informace o dlouhodobém rituálním užívání ayahuascy a jejích uživatelích. Charakterizovat samotný ayahuascový rituál a zvýšit tak povědomí o této látce mezi širokou veřejností.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Ayahuasca

V této kapitole představíme ayahuascu, tradiční léčivou psychedelickou látku. Zaměříme se nejprve na základní charakteristiku látky a její chemické složení. Následně se budeme věnovat působení ayahuascy na lidský organismus a jejím projevům při užití.

1.1 Základní charakteristika

Ayahuasca je psychoaktivní nápoj vyráběný z liány a tradičně používaný původní populací v Amazonii. Název pochází z kečuánštiny. *Aya* znamená duše nebo mrtvá osoba, a *waska* znamená vinná réva. Liána se obvykle překládá jako „réva duchů“ nebo „réva mrtvých“ (Apud, 2017). Pojmem ayahuasca tak můžeme označit jak rostlinu, přezdívanou liána smrti, či samotný halucinogenní nápoj, který se z liány vyrábí, a jež je rituálně užíván (Schultes, Hofmann, 1996). Název nápoje se v každé tradici či oblasti odlišuje. V Kolumbii se používá název *Tukano oiyagé*, v Ekvádoru shuarský výraz *Natém* a v Brazílii *Daime* a *hoasca*.

Ayahuascu poznáme podle kůry hnědé barvy a hladkého povrchu. Listy jsou zbarveny do temně zelené a disponují vejčité-kopinatým tvarem. Květy jsou zbarveny do růžova, a spolu s plody jsou velice drobné (Valíček, 2000).

Dle archeologických nálezů můžeme říci, že halucinogeny provázely lidstvo od samých počátků a dodnes jsou uctívány a rituálně užívány s respektem, nejčastěji při náboženských obřadech. Popularizace ayahuascového nápoje v západních společnostech začala až v posledních desetiletích, a to především šířením šamanských obřadů v městských kontextech a expanzí brazilských kostelů po celém světě. Takové proslavení ayahuascy by však nevzniklo bez akademického zájmu o tento nápoj, který začal jako intelektuální zkoumání vlastností psychoaktivních látek a jejich etnografického pozadí. Později, se vznikem nových akademických pohledů, se ayahuasca začala používat v duchovním a terapeutickém prostředí i v západním světě. (Apud, 2017).

1.2 Chemické složení

Ayahuasca spadá pod skupinu rostlin, které označujeme jako halucinogeny. Taktéž je můžeme označit jako psychedelika, entheogeny, psychotika, delusiogeny, delirianty, psychomimetika. Tyto halucinogeny pocházející z rostlin mají chemickou strukturu podobnou

neuromediátorům centrální nervové soustavy, což jsou fyziologické látky, které jsou nezbytné pro biochemické mentální procesy (Schultes, Hofmann, 1996).

Nápoj se obecně připravuje smícháním dvou rostlin: *Banisteriopsis caapi* (vinná réva obsahující beta-karboliny, jako je harmin, harmalin a tetrahydroharmin) a *Psychotria viridis* (keř obsahující N,N-dimethyltryptamin, běžně známý jako DMT).

Ayahuaska svojí přítomností v těle umožňuje, aby DMT v listech u člověka vyvolalo psychický účinek ihned po jeho vypití. Za normálních okolností je DMT rozloženo enzymem MAO. Při spojení s inhibitory MAO jako jsou β -karboliny obsažené v ayahuasce, se stává DMT účinné. Harmalové alkaloidy umožňují látkám typu DMT se aktivizovat, aby došlo ke spolupůsobení. Účinek se tím oživí a výsledný účinek se prodlouží (Stafford 1997). Lidský organismus reaguje na alkaloid harmin různými způsoby. Počínaje termoregulací (Cox & Potkonjak, 1971), kostní regenerací (Yonezawa et al., 2011) a neposlední řadě snížením tlaku krve (Carpentier, 1980). Někteří autoři uvádí, že ayahuasca může v lidském těle působit jako antibiotikum se silnými účinky (Aassila et al., 2003), a také jako antiparazitikum (Di Giorgio et al., 2004).

1.3 Působení ayahuasky na lidský organismus

Ayahuasca je v projevech na lidský organismus velmi specifická. Nelze s přesností určit, které účinky se po její konzumaci objeví. Záleží na spoustě proměnných, kterými jsou například intenzita požitého nápoje, psychický a fyzický stav jedince, ale také prostředí a společnost, ve které se uživatel nachází.

Nejdříve se dostávají somatické projevy, které začínají zhruba po patnácti až třiceti minutách. Následně se objeví psychické projevy, a to standartně mezi třiceti a šedesáti minutami od požití. Jak fyzické, tak psychické projevy dosahují nejvyššího stupně intenzity v rozmezí 1-2 hodin po vypití nápoje. Pozvolna začínají upadat a plně vymizí zhruba po čtyřech hodinách od nástupu prvních účinků (Riba a kol., 2001).

Působení ayahuascy můžeme rozdělit do několika kategorií. Fyzické, psychické a spirituální projevy a také vize. Fyzické příznaky jsou jedny z nejsilnějších a nazývají se purifikací (Strassman, 2010), která působí jako detoxikace a celková očista těla, kdy účastník pocítuje žaludeční nevolnost, závrať, třes, zimnici a návaly horka. Společně s těmito stavy přichází pocení, zvracení a průjem. Z tohoto důvodu se nápoj nazývá *la purga* neboli očista.

Zmiňované fyzické projevy účastníkům pomáhají s procesy vnitřní očisty, kdy se jedinec zbavuje negativních myšlenek, emocí, odbourává zlovyky a traumata. Zároveň se zrychluje frekvence dechu a tepu, kdežto tlak se snižuje. Ojediněle se může dostavit křeč těch částí těla uživatele, která vyžadují uzdravení. (Riba a kol., 2003; Strassman a kol., 2010).

„Zvracení byla pravděpodobně první lekce, kterou jsem od Rostliny obdržel – otevřel jsem se sám sobě, stud šel stranou...ztratil jsem nad sebou kontrolu a nechal ji Rostlině“ (Beyer, 2010, s. 214).

Dalším symptomem jsou psychické účinky ayahuascy, které se charakterizují především změnou vnímání času a prostoru, zintenzivněním prožívaných emocí a percepčními změnami. Mění se pohled na své vlastní já a při větších dávkách jedinec pociťuje až ztrátu ega (Metzner, 2006). Začátečníky mohou zaplavovat úzkostné stavy a strach z neznámého (Strassman a kol., 2010).

Co se týká změn percepčních, ty rozdělujeme na tři základní typy: vizuály, smyslové vnímání a halucinace (Shanon 2010 In Liester, 2013). Mnohdy se uvádí, že jedinci mají zkreslené vnímání časoprostoru (Metzner, 2006). Spousta participantů rituálů tvrdí, že jejich vize zahrnují exotická zvířata, např. jaguáry a hady. Jedinci popisují, že tato zvířata ne vždy přímo vidí, ale spíše cítí jejich přítomnost. Vnímají přítomnost duchů, blízkých osob, míst, nebo celého vesmíru (Harner, 1973; Furst 1996). Vize se občas mohou vyobrazit jako promítání filmu, zejména erotického, přičemž se stává, že muži mají vidiny nahých žen a naopak. Ženy mohou být vyobrazovány jako svůdné mořské panny a v participantovi to vyvolává pocit, že nahlíží zpět do minulých životů (Luna, 2002).

Celý průběh působení ayahuascy dělíme do tří fází. První fáze je často charakterizována kaleidoskopickými vizemi, při kterých se zobrazují syté barvy a obrazce. Ty se víří, rotují, mění tvary a třesou se. Jedinci popisují vize v podobě žebříků, tvarů podobajících se oku, galaxie, spirály, hvězdy, kapky vody.

V druhé fázi se jedinec může vracet zpět do minulosti a vidět vzdálené galaxie, města, zemřelé příbuzné. Třetí etapa nastává ve chvíli, kdy jedinec nemá žádné fyzické příznaky a nevolnost naprosto vymizí. Naopak pomalu přichází netečnost a dostavují se pocity únavy, spánek a apatie. Vize jsou už ustálenější, příjemné až uklidňující a stav tzv. „dojíždí“ (Beyer, 2010). Fenomén ayahuascových vizí je velmi specifický. Nelze přesně popsat to, co jedinci vidí, ale hovoří se o oddělení duše od tělní schránky. Paradoxně jsou popisovány i vize sytých barev, které je slyšíme a zvuků, které můžeme spatřit či uchopit (Harner, 1973). Vzácné nejsou ani pocity derealizace a depersonalizace, kdy u depersonalizace cítí člověk právě

odloučení duše od těla a svého vlastního já a při derealizaci dochází ke zkreslení vnímání reality a okolního světa.

V průběhu celého rituálu je účastník velmi citlivý a má prohloubené emoční vnímání. Pocity bývají až extremistické – od absolutní euforie a pocitu štěstí, až po strach, hrůzu a pocit smrti. Ty se mohou proměnit v úzkosti ze ztráty kontroly nad sebou samým. V opačném případě pozorujeme přicházející pocity lásky, souznění, blaha a štěstí (Metzner, 2006; Shanon, 2010; in Liester, 2013).

Je potřeba zmínit, že všechny účinky psychedelických látek posuzujeme dle aktuálního stavu mysli jedince při požití látky. Důležité jsou dva aspekty, které dělíme na *set* a *setting*. Stav mysli lidského organismu v době požití psychedelika nazýváme *set*. *Settingem* myslíme nastavení prostředí lidského organismu v době požití psychedelika. Tyto dva aspekty jsou při užívání ayahuascy stejně důležité jako podaná dávka. Do *setu* můžeme zahrnout nejen zdravotní způsobilost jedince, mentální nastavení a nadcházející stav, ale i psychické rozpoložení a poslední požitou potravu či nápoj. Do *settingu* zahrnujeme převážně prostředí a místo, kde ayahuascový rituál probíhá.

Velkou roli také hrají spoluúčastníci rituálu. Zejména nás zajímá jejich počet, jaké oblečení a doplňky na sobě právě mají, jak reagují, jak se pohybují, jaká převládá atmosféra, jak voní či zapáchají. Neméně důležité je i prostředí, ve kterém se nacházejí. Zda se obřad odehrává venku v otevřeném prostranství, vevnitř v budově či ve speciální útulné místnosti s přístupem ven do přírody (Strassman a kol., 2010).

2 Historie Ayahuascy

Dříve byla ayahuasca v rámci tradic užívána ke spoustě účelům. Mezi ty patřilo například praktikování čarodějnictví, ale také nalézání ztracených předmětů a osob či k léčbě nemocí (Dobkin de Rios, 1984). Ayahuasca byla obvykle konzumována pro léčebné účely (tj. během náboženských obřadů) domorodými západními amazonskými kmeny. Sloužila např. k detoxikaci organismu či jako antiparazitikum (Graziano et al., 2017). Ve 20. století se pití ayahuascy začlenilo do praktik synkretických církví, tedy i mimo tradiční domorodé účely. Převážně mezi brazilské *Santo Daime*, *União do Vegetal* a *Barquinha* (Lanaro et al., 2015; Tupper & Labate, 2015).

Obřad ayahuascy se u různých kulturních skupin liší. Rituály však obvykle provádí zkušený léčitel, tzv. „ayahuascero“, který byl dříve vyškolen, aby se stal odborníkem zručným v provádění obřadu ayahuascy. Tento léčitel musí sám projít fází přípravy na obřad, která spočívá v dlouhém období izolace, sexuální abstinenci a dodržování dietních omezení. Některá z těchto přípravných doporučení jsou navržena i pro účastníky ayahuascového rituálu. Předpokládá se totiž, že porušování zmíněného chování může předurčovat vznik „nepříznivých duchovních sil“. Hlavním důvodem ale jsou potenciální toxické vedlejší účinky (Graziano et al., 2017; Luna, 1986).

2.1 Šamanismus

Nejprve si musíme definovat pojem šaman. Tento termín se v dnešní době užívá téměř pro každého léčitele. Říkají si tak *curanderos*, neboli domorodí kněží, a také tak označujeme aboridžince, primitivy nebo obecně indiány z celého světa. Pojmenování šaman nevzniklo v Jižní Americe, jak by se mohlo zdát. Pochází z původního jazyka na Sibiři, kde lékaři nazývali duševně choré pacienty právě šamany. To by se dalo přisoudit dlouhým a temným zimním obdobím, nedostatku vitaminů či osamělosti (UMIYAC, 1999). V průběhu osvícenství se za šamany označovali mastičkáři, kteří využívali důvěry nemocných lidí. V sedmnáctém století v Rusku tímto jménem nazývali ortodoxní duchovní, kteří díky svému postoji a názorům byli terčem podezření z paktů s ďáblem (Hamayon, 2013).

Harner klade velký důraz na kontakt šamana s nadpřirozenými bytostmi. Informace a poznatky, které šaman ve stavu bdělého transu získává, k němu přicházejí prostřednictvím bohů nebo duchů. S těmi komunikuje a předávají mu tak důvěrné informace, pomoc a ochranu kmeni nebo jedincům. Velice obdobně vnímá šamanismus ve své práci i Eliade. (Harner, 2010; Eliade, 1997).

2.2 Šamanismus původních obyvatel

V Amazonii uctívají domorodí obyvatelé ayahuascu jako pomyslnou přímou cestu, kterou se spojí s bohy. Po tisíciletí je ayahuasca součástí důležitých kulturních prvků, a to zejména v Peru, Kolumbii, Brazílii, Ekvádoru a Venezuele.

Ayahuascový nápoj je hojně využíván na předpovídání budoucnosti, v léčitelství, magii, filozofii, mytologii či při vytváření představ o vesmíru (Haag, 2003). Šamanem se nemůže stát jen tak někdo. Ve většině případů se stanou šamanem muži, ale existuje několik případů, kdy se šamanem stala žena. Je to však velice ojedinělý jev a na světě není mnoho kmenů, ve kterých by tomu tak bylo (Luna, 2002).

Šamanismus, který vychází z původních zvyků nativních obyvatel Ameriky nazýváme šamanismem *mestickým*, nebo také *vegetalismo*. Stejně tak jako Amazonský šamanismus domorodých obyvatel, tak i *vegetalismo* klade důraz na rostliny, přírodu a zvířata a je přesvědčen, že jejich duchové zajišťují sílu šamanům. Získávání nových poznatků od rostlin není ve *vegetalismu* nic neobvyklého. Existuje členění mezi šamany, kdy úplně nahoře pyramidy se nachází *banco*, o kterém se traduje, že mu jeho moc umožní nacházet se na více místech v jeden čas či se inkarnovat do zvířat. Člověk, který chce být *banco*, musí dodržovat spoustu pravidel, jako např. mít alespoň čtyřicet let striktní dietní omezení.

Dalšími šamany jsou *murayas*, kteří také musí dodržovat striktní dietu, ale pouze po dobu jednoho roku. Toho období zároveň tráví sami mimo civilizaci. Prostředníkem mezi tradičním domorodým šamanstvím a moderním šamanstvím je právě *vegetalismo*, které se v poslední době rozmohlo hlavně díky západnímu vlivu. Do Amazonie proudí stovky turistů a moderní šamané jim podávají ayahuascové nápoje.

Poslední skupinou šamanů, které zmíníme, jsou *sumis*. Tito šamani jsou ozvláštnění svými schopnostmi navštěvovat vodní říše a komunikovat s entitami, které jim poskytují kouzelné *icaros*. (Beyer, 2010).

2.3 Ayahuasca a náboženství

Jednou z nejznámějších a nejstarších církví je církev Santo Daime a União de Vegetal. Jedná se o synkretické církve sídlící v Brazílii. Právě v nich došlo k začlenění ayahuascy do křesťanského náboženství, na což mělo jistý dopad i mísení evropských a původních domorodých vlivů.

Santo Daime si zakládá hlavně na principu bratrství a lásky. Církev byla založena roku 1930 mužem známým jako Mestre Irineu, celým jménem Raimundo Irineu Serr. Santo Daime považujeme za nejstarší ayahuascovou církev, která v sobě nese prvky spiritismu, lidového katolicismu, afrického aminismu, jihoamerického šamanismu spolu s vegetalismem. Ayahuasca je častokrát Daimisty považována za Kristovu krev a považují ji tak za svátost.

Hlavním účelem bohoslužeb, které se konají v průměru dvakrát do měsíce je společné pití nápoje Daime, které je doprovázeno sladěnými tanci *bailado* a zpěvem *hynů* za doprovodu různých hudebních nástrojů, zejména bubny. V průběhu ceremonie mohou účastníci pocítit přítomnost duchů, entit, démonů, andělů a jiných svatých (McRae, 1992, 2004). Prostřednictvím shromáždění si účastníci uvědomí své slabé stránky, pokrytectví a docílí tak osvobození mysli, vědomí a povznesou se (Polari de Alverga, 1999).

Církev Santo Daime v současnosti působí v několika zemích po celém světě, a to i v České republice, avšak zatím neoficiálně. Z tohoto důvodu také nelze přesně určit přesný počet osob, kteří se k církvi hlásí, ale odhaduje se, že těchto osob bude určitě přes pět tisíc. Santo Daime se do podvědomí lidí v Brazílii, Severní Ameriky, Asie a Evropy se rozšířila až po úmrtí Mestre Irineu (McRae, 2004).

Další církví je náboženská organizace União do Vegetal (UDV). Organizace byla založena mistrem Gabrielem, celým jménem José Gabriel da Costa, v padesátých letech dvacátého století. Členové církve jí říkají *hoasca* nebo *vegetal*, což jsou spojení rostlin, které jsou v ayahuascovém nápoji obsaženy. *Psychotria viridis* zastupuje světlo a *Banisteriopsis caapi* zastupuje sílu. União se považuje za splynutí ženství s mužstvím a příslušníci církve jsou tak sjednoceni požitím *hoascy*.

Církev vznikla hlavně za účelem nastolení míru a dodnes ji považujeme za spirituálně-duchovní, ale komunita se věnuje i ochraně životního prostředí. Jedním z důvodů, proč rituální užívání ayahuascy bylo pro potřebu církve ve Spojených státech a Brazílii schváleno, byla právě církev UDV, jejímiž členy jsou často úspěšní a vysoce postavení lidé s kvalitním vzděláním (Mercante, 2010). UDV věří v hluboký význam slov a vět, které jsou po dobu konání rituálů řečeny. Klade na ně důraz neboli je přesvědčena, že ve slovech se skrývá moc. Mimo to, jsou rituály velmi prosté a jednoduché a probíhají na komfortních pohovkách v hezky prosvětleném chrámu. Samotný rituál probíhá pod vedením *mestra* (Strassman, 2010).

Poslední zmíněná organizace byla založena ve čtyřicátých letech dvacátého století a nese název Barquinha. Je známá především pro sloučení afrobrazilských prvků s rituálním užíváním *hoascy*. Její název překládáme jako gondolu, což je metaforou pro specifickou

náboženskou trasu, kterou ayahuasca poskytuje, a doprovází ji afrobrazilskou hudební tradicí pomocí synchronizovaných tanců a zpěvů (Metzner, 2006, DuBois, 2011).

3 Ayahuascové léčebné rituály

Význam slova „rituál“ přejímáme z latinského jazyka, kde slovo *ritualis* znamená obřadný. Definice slova rituál se dle každého autora trochu liší. Viktor Tumer uvádí, že náboženský rituál je definován formálním vystupováním v situacích, které se neváží na dennodenní praxi (Bowie, 2008). Bobby Alexander udává dva hlavní rituální aspekty: přeměna a představení. Aspekty popisují přemostění od běžného všedního dne k alternativnímu dni, ve kterém se mění vnímání prostého života. S nejrůznějšími druhy rituálů se setkáváme každodenně (Bowie, 2008). Obecně můžeme zrovna o těch ayahuascových říct, že je to dohodnutá událost, při které je důležitá spoluúčast skupiny lidí, která dodržuje předem dané postupy. Při změněném stavu vědomí po čas rituálů je klíčové, aby jedinec potlačil sebe samého a nechal své vědomí vést do stavu posvátné mysli (Murphy, 2004).

Léčebné ceremonie s ayahuascou mají spoustu pravidel, obřadních postupů a rituálních zvyklostí a jsou opravdu pestré co se obsahu týče. Většina rituálů probíhá až po setmění, aby prožitek byl co nejsilnější a účastníci si mohli při rozednění sdělit své zkušenosti a vmísit své prozření do běžného každodenního dění.

Před začátkem rituálu se místnost potřebuje vyčistit od všeho zlého a negativního. K čištění obřadní síně se používají různá vykuřovadla jako je bílá šalvěj či známější posvátné dřívko *Palo Santo*. Dále se šnupe tabák, nebo se drť aplikuje přímo do očí, zpívají se písně, síň se čistí smetáčkem a rozprašují se parfémy, zejména Aqua de Florida (Horák, 2017; Furst 1996; Strassman, 2010).

Účastníci jsou obvykle potřísněni posvátnými bylinnými směsi, jelikož je všeobecně známo, že si ayahuascový duch libuje ve všech silných vůních. Ty nejenže ochraňují před zlými duchy a jinými entitami, ale také navazují pocit klidu a blaženosti. Šaman má po celou dobu konání ceremonie při sobě kyticí listů, kterou si připravil a která se nazývá *Shacapa* (Grauds, 2004).

Co se týče prostředí, ve kterých jsou ceremonie prováděny, tak to rozděluje na dvě hlavní kategorie. Novodobé rituály se konají spíše ve městech a jsou pod křídly šamana, který někdy nemusí být úplný profesionál. Tyto velké ceremonie jsou přichystány až pro dvacet a více účastníků, kteří se navzájem neznají a zpravidla jsou křesťanského charakteru. Opakem jsou menší, spíše rodinné ceremonie, které se konají obvykle na vesnicích. Účastníci se navzájem znají a ceremonie se provádí ve přítmí, aby se jedinci soustředili pouze na sebe. Šamani i účastníci se však v mnoha případech znají a cestují za sebou, aby pili nápoj

společně, tudíž ceremonie není určena pouze k léčbě, ale i ke spojení energií a vzájemném obohacování se (Luna, 2002). Dobkin de Rios (2009) ve své knize přirovnává ayahuascový stav k představení v divadle, kdy se hra odehrává uvnitř jedince pod vlivem ayahuascy.

Arnold van Gennep (1997) uvádí, že rituály mají fáze, které jeví známky přechodných rituálů. První ze tří fází je nazvána odloučením, kdy se jedinec odpoutává od předešlého stavu mysli či životní situace a přímo na něj navazuje pomezí, druhá fáze, kde jedinec nachází někde na pomezí a často tuto fázi doprovází zmatenost. Poslední fází je zpětné začlenění, kdy se jedinec navrácí zpět do společnosti, avšak s úplně jiným postojem.

3.1 Příprava nápoje

Ayahuasce se často přezdívá liána smrti, a i z toho důvodů může mít někdo z nápoje strach. Není se však čeho bát. Obvykle se nápoj skládá ze dvou hlavních surovin: amazonských rostlin s názvem *Psychotria viridis* a *Banisteriopsis caapi*. *Psychotria viridis*, často také přezdívána *chacruna*, je keřovitá rostlina. Vyrůstem může připomínat velikost menšího stromu a na přípravu ayahuascového nápoje používáme její listy. Naopak *Banisteriopsis caapi* je liána, kterou nalezneme v amazonské oblasti a na přípravu nápoje potřebujeme její čerstvě staženou a rozdrcenou kůru. Obě suroviny povařujeme v hrnci co nejdéle (uvádí se, že až dva dny). Když je nápoj hotový, má hnědý odstín a je velmi hořkotrpký. Další variantou přípravy nápoje je louhování listů a kůry ve studené vodě, ale nápoj již nebude tak silný, tudíž se ho pro stejný efekt musí vypít více (Schultes, Hoffman & Ratsch 2000). Přesné složení závisí na šamanovi a do nápoje může být tak přidáno vlastně cokoliv. Často se také přidává liána *Diplopterys cabrerana*, přesněji její kůra. Důležité je v neposlední řadě skladování nápoje, které značně ovlivňuje jeho výslednou kvalitu (Beyer, 2010).

Příprava ayahuascového nápoje vyžaduje přenosnost a koncentraci. Postup přípravy je potřeba dodržet, jelikož pokud nejsou jednotlivé kroky přípravy správné, rostlina se může odplatit nefunkčností nápoje. Vaření by mělo, stejně jako rituál, začínat po setmění, ideálně v noci a s co nejmenším publikem. U přípravy by mělo být přítomno pouze nezbytné množství lidí, kteří se na vaření podílejí, a i ti by měli dodržovat několik pravidel. Pro příklad uvedeme sexuální abstinenci po dobu nejméně 24 hodin před přípravou. Také by se u příprav nemělo vtipkovat a přicházet na negativní myšlenky. To vše může výsledný nápoj ovlivnit. Ani u příprav ayahuascového nápoje šaman nezapomíná na zpívání icara, které z hloubky lesů svolává moc a osvícenost (Schultes, Hofmann & Ratsch 2000; Furst, 1996).

3.2 Přípravy na rituál z pohledu zúčastněného a jeho průběh

Většina účastníků jsou na ceremonii dopředu připraveni, alespoň co se týče nastudování všemožných zkušeností a průběhů jiných účastníků. Existuje mnoho svědectví, kde lidé popisují, jak jejich zkušenost probíhaly. Spousta z nich je veřejně dostupná na internetu ve formě videí, dokumentů, webových stránek zaměřených přímo na ayahuascový turismus. Předpokládá se, že každý, kdo ceremonii podstupuje už o ayahuasce něco ví. V případě tohoto psychedelika se účastníci nerozhodnou ze dne na den. Zúčastnění by měli na této cestě pravidelně informovat své blízké o své poloze a situaci. Cestování na vlastní pěst může být mnohokrát rizikovější, je doporučeno seznámit někoho blízkého s průběhem rituálu a poskytnout kontakt na pořadatele.

3.3 Sexuální abstinence a dieta

Obojí je velmi důležité, co se průpravy na rituál týče. Abstinence je nezbytnou součástí přípravy setu. Co se týče diety, ta se liší šaman od šamana, ale v obecně můžeme říct, že by se měl účastník léčebného ceremoniálu vyvarovat zrajících sýrů, fíků, kvasnic, salámů, produktů ze sóji, fazolí, banánů, hroznů a dalších. Všechno to jsou potraviny obsahující tyramin. Po dobu diety, která má trvat pět až více dní (jako minimum se uvádí tři) se doporučuje pít dostatek vody a či bylinných čajů, požívat pouze vejce, zelenina, neosolená rýže a všechny druhy kaší.

Neměly by se užívat žádné léky na depresi a jakékoliv léky ovlivňující psychiku člověka. Zejména se na seznam zakázaných léčiv dostaly SSRI antidepresiva, po kterých by mohl mít jedinec nejrůznější nežádoucí účinky či dokonce otravu organismu. Serotoninový toxidrom, což je druh otravy organismu, který je typický pro zvýšenou hladinu neurotransmitoru serotoninu v lidském mozku, je obrovským rizikem. Jeho typickými příznaky jsou bolest hlavy, zvracení, zrychlený tep, přehřívání organismu, pocení, třes, zmatenost a euforie. Nutno podotknout, že jde o stav, který účastníka ohrožuje na životě. Důležité také je si předem zjistit veškeré dostupné informace a seznámit se s riziky, aby věděl, jak může látka působit a na možná rizika se připravil. Podstatné je také vynechání drog, alkoholu a pohlavního styku, a to včetně sebeuspokojování. (Horák, 2016, 2017; Vosáhlová 2015; Callaway & Grob, 1998; Kavenská & Simonová, 2015).

Pokud rituál neprobíhá zrovna v Amazonii, požadavky na dodržení diety jsou mnohem méně striktní. V jiných náboženských obřadech se strava nemusí dodržovat, avšak alkohol by se konzumovat neměl. Jakékoli medikace, které nejsou nezbytné pro fungování lidského těla

by neměly být požitý alespoň sedm dní před rituálem. Je důležité podotknout, že čím pečlivěji bude jedinec dodržovat všechna doporučení, důkladněji bude připraven a výsledný prožitek z rituálu bude tak intenzivnější (Campos, 2011; Strassman a kol., 2010; Luna, 2002).

3.4 Průběh rituálu

Průběh rituálů se liší především tím, kdo jej vede. Každý šaman si stanoví své podmínky a pravidla, která je nutno dodržovat. Z toho důvodu se mohou sezení různit a probíhat tak všude jinak. V následující kapitole se tak budou některá tvrzení od sebe odlišovat dle toho, jak je daný autor uvedl.

Jelikož k většině rituálů dochází z pravidla okolo deváté hodiny večerní, přípravy na ně začínají již dopoledne. Nejprve se musí přichystat místnost, ve které bude ceremonie probíhat. Ta se vystele rohožkami ze slámy, na ně se rozmístí vypořstované matrace a nádoby určené ke zvracení (Horák, 2013).

Pro přípravu je důležitá i rostlina *mapacha*. Jedná se o tabák, který se den před ceremonií kouří, nebo se popíjí jeho odvar. Používá se také k vykuřování místností určených pro ceremonii, pomůcek, které šamani využívají a také k nakuřování účastníků, což slouží k očištění před vstupem do místnosti (De Rios, 2009; Beyer, 2010).

Aby se zúčastnění lépe psychicky připravili, mohou se ten den podílet na dechových cvičeních, józe, sportu, terapii ve skupině, či na imaginaci, která je řízena šamanem. Účelem je příprava na nadcházející noc, která může být dost náročná.

Důležité je, mít po celou dobu ceremonie páteř v rovné poloze. Doporučuje se i pozice lotosového květu, ale vše je ponecháno na dotyčném, aby on se cítil co nejkomfortněji (Horák, 2013). Strassman uvádí, že klient může zaujmout jakoukoliv polohu, která mu bude pohodlná. Může ležet i sedět, jen si musí dávat pozor na vzpřímená záda. Naopak Horák uvedl, že ležet by se nemělo z důvodu špatného vlivu na tělo klienta, ale také je pro šamana obtížné se v úplné tmě mezi ležícími těly orientovat. Oba autoři se shodují na tom, že v průběhu rituálu je zakázáno hovořit s druhými, dotýkat se jich, agresivněji se hýbat, zpívat si, tancovat a svítit si (Horák, 2013; Strassman a kol., 2010).

Horák (2013) sepsal principy ceremonie s ayahuascou, které by se měly dodržovat. V první řadě si před začátkem ceremonie účastník dá koupel z bylin, kdy se třikrát bez použití mýdla omyje a neosuší. Do místnosti vstupuje pouze v bílém oblečení. Díky tomu je šaman schopen vidět účastníky v tmavé místnosti a také je to spojováno se symbolikou bílé barvy jako očisty. V případě, že ayahuasca na klienta nijak nepůsobí, je možné si po první fázi

ceremonie přijít pro druhou dávku. Druhá dávka se spíše jen doporučuje, je ale vždy jen na nich, zda se na ni někdo cítí. Pokud se dotyčný necítí a stačí mu pouze dávka první, zůstává na svém místě. V případě, že si dotyčný potřebuje odskočit na toaletu, musí požádat šamana, který ho při návratu do místnosti očistí kouřem z *mapacha*. Není-li člověku dobře, šaman mu poskytne pomoc. V případě nemožnosti se z nevolnosti vyzvracet, bývá podán odvar z *mapacha*, který zvracení podporuje. Celá ceremonie je ukončena rozsvícením světel. Pro odvolání účinků se další ráno podává salát z cibule, ve kterém je hodně soli a je pokapán limetkovou šťávou.

Tyto ceremonie patří k těm tichým, kdy každý sám vyčkává v temnotě. Ve chvíli, kdy přicházejí první halucinace začíná léčitel zpívat své *icaros* a chrastit *shacapou*. Poté se zúčastnění věnují sami sobě a svým vizím. V tu chvíli všichni mlčí a už se žádné písně nezpívají. Zpívat se znova začne s další vlnou příchozích vizí (Luna, 2002).

Další typ rituálu je poněkud živější, kdy se hlasitě ohlašuje přidělování ayahuascy trumpetou. Tančí se, zpívá, chřestí se *schacapou*, pohyby se synchronizují a používá se spousta hudebních nástrojů (Furst, 1996). Sám šaman při rituálu požívá nápoj, avšak musí zůstat duchapřítomen, aby byl účastníkům k dispozici, kdyby jej potřebovali (Strassman a kol., 2010).

Následující ráno si účastníci navzájem předávají poznatky a sdělují si své pocity z předchozí noci. Jak ty špatné, tak ty dobré. V této chvíli se účastníci opravdu otevírají a hovoří tak o svých osobních a intimních věcech. Sdílení informací a prožitků je zpravidla více spojí a také jim to pomůže si uvědomit, co jim vlastně ayahuasca předala. Někdo preferuje vstřebávat své pocity v ústraní a může tak den trávit meditací a věnování se sama sobě. Mnozí účastníci jsou i po příjezdů zpět domů v kontaktu (Strassman, 2010).

4 Ayahuascový turismus

V návaznosti na globalizaci se ayahuasca a ceremonie s ní spojené dostaly v posledních desítkách let do podvědomí širší veřejnosti a přitahují tak pozornost čím dál více lidí. Také tomu napomohly knihy a nejrůznější dokumentace o ayahuascovém šamanismu (Beyer, 2010). Marlene Dobkin de Rios je antropoložkou pocházející z Ameriky, a současně vůbec prvním člověkem, který zmiňuje ayahuascový turismus (v roce 1994). Uvádí, že se z Evropy a Severní Ameriky začali hrnout turisté vyhledávající ayahuascu v Peru, Brazílii a Ekvádoru. Také tvrdí, že turismus haní tradice a domorodé užívání ayahuascy, jelikož iniciátoři jsou často *neošamané*, kteří s tradiční kulturou nemusejí mít nic společného. Neošamané cestují za svými klienty takřka kamkoliv (Dobkin de Rios, 2009). Z Evropy spousta lidí cestuje do Holandska, které je známé legalizací ayahuascy (Petružálková, 2013).

Lidé cestující do Amazonie by si měli dát pozor právě na neošamany, a to z důvodu několika rizik, které s sebou nesou. V mnoha případech jsou to lidé, kteří vykonávají rituály za účelem zbohatnutí a jsou přirovnáváni k drogovým dealerům. Pověštinu času jsou to muži středního až vyššího věku (Dobkin de Rios, 2009). Dokonce jsou zaznamenány případy sexuálního zneužití, rozvinutí psychických problémů či úmrtí, a to vše v návaznosti na výběr neoprávněného neošamana (Kavenská & Vosáhlová, 2013).

Na druhou stranu je nutné podotknout, že ayahuascový turismus nemusí být jen špatný, ale nese s sebou i několik pozitiv. V první řadě je určitě prospěšný pro ekonomiku Jižní Ameriky (Metzner, 2006). Také se zvýšením turismu roste povědomí o starých amazonských tradicích, které se tímto způsobem nadále udržují. Zájem o spiritualismus a duchovno obecně také roste, jelikož v dnešní době je mnoho lidí bez vyznání a nemá zájem o alternativní způsoby jakékoliv léčby (Dobkin De Rios, Rumrill, 2008).

V Peru bylo roku 1992 založeno centrum Takiwasi, které se pod vedením lékaře z Francie Jacquese Mabita zabývá léčbou závislostí na návykových látkách. Zejména závislostí na heroinu, alkoholu a kokainu. Využívá přitom léčbu ayahuascou, která se podává pacientům v průběhu desetidenních diet. Ze všech pacientů, kteří absolvují pobyt v centru, se k návykovým látkám vrátí pouze asi 15-20 % (Kavenská, 2012).

4.1 Ayahuasca a její legalita

Ayahuasca je v některých zemích zařazena mezi nelegální látky (Škrabáková, 2013).

4.1.1 Severní a jižní Amerika

V roce 1961 vydalo OSN Úmluvu o psychotropních látkách, která byla vydána organizací spojených národů. Ayahuasca jako taková nelegální není. Povýk vzbuzuje právě DMT, které spadá na seznam kontrolovaných psychotropních látek (McKenna, 2004). V některých zemích je ayahuasca legální, a právě do těch spousta lidí cestuje právě kvůli ayahuascovým ceremoniím. Těmito zeměmi jsou převážně Peru a Brazílie. V Peru je dokonce tradiční domorodé užívání ayahuascy považováno za národní kulturní dědictví (Peru declares Ayahuasca as National Heritage, 2008). Výjimkou jsou také synkretické církve, které mají povoleno držet ayahuascu na léčebné a rituální účely. Americký protidrogový úřad tak dohlíží nad celou záležitostí a stanovuje přísné podmínky pro vyvážení ayahuascy ze země (Hancock, 2007).

4.1.2 Evropa

V České republice je ayahuasca ilegální. Je na seznamu zakázaných látek z důvodu obsahu DMT, a tudíž je trestné držet více než 0,5 l nápoje nebo 0,6 g látky ať už v krystalické či práškové podobě (Škrabáková, 2013). Další zemí, kterou zmíníme, je Francie. Zde je přímo nelegální držet či uchovávat látku tetrahydroharmin, harmin, harmalin, a rostliny *Diplopterys cabrerana*, *Banisteriopsis caapi*, *Psychotria viridis*, *Peganum harmala* (France Control Ayahuasca Plants & Chemicals, 2005). Jak jsme již zmínili, jedinou zemí Evropy, ve které je ayahuasca legální, je Holandsko. Nejvyšší soud v Nizozemsku schválil církvi Santo Daime ayahuascu využívat jako prostředek pro náboženské rituály (Shanon, 2002).

5 Dopady na psychické a fyzické zdraví

Psychiatr Stanislav Grof tvrdí, že dokud budou psychedelika užívány se zodpovědností a obezřetností, budou pro psychologii stejně důležitá jako je důležitý mikroskop pro biologii, fonendoskop pro medicínu či teleskop pro astronomii, jelikož všechny tyto předměty nám pomáhají vidět věci, které nejsou zřetelné pouhým lidským okem a můžeme je díky nim detailně sledovat (Grof, 1980).

5.1 Historie využívání psychedelik ve výzkumu

Kvůli současné krizi v psychofarmakologii a nedostatku účinných léků pro léčbu psychických nebo neurologických poruch spolu s pokračující exotizací domorodých kultur, roste počet lidí, které přitahují alternativní lékařské postupy, jako je rituální užívání ayahuascy (Insel et al., 2013). Účinnost ayahuascy by se s ohledem na tyto souvislosti měla posuzovat zejména u těch lidí, kteří s odvarem nemají předchozí zkušenost. Pomohlo by to vyhnout se zkreslení výzkumů observačních studiích, pro které byli vybráni pouze dlouhodobí uživatelé. Tito uživatelé mohou být odolní vůči některým nepříznivým účinkům ayahuascy, což jim umožňuje užívat ji, aniž by vnímali jakoukoli újmu. Analýzou zkušeností prvních uživatelů však může být toto zkreslení lépe kontrolováno a lze získat přesnější informace o celkových účincích ayahuascy na začínající uživatele (Sánchez et al., 2015).

5.2 Terapeutické využití Ayahuascy

Není tomu tak dávno, co se znovu začaly psychedelika používat jako nástroj výzkumu duševních chorob. Desítky let bylo znemožněno provádět na lidech výzkumy, které se týkaly psychedelik. V dnešní době se výzkumy provádějí nejvíce za použití THC, psilocybinu, extáze ale také i právě ayahuascy (Dobkin De Rios; Rumrill 2008).

Ayahuasca (*Banisteriopsis caapi*) je liána považovaná za učitelku rostlin (Maestra de las Maestras) a připisuje se jí schopnost „učit“ (Luna, 1984). Smíchaná s přesným podílem *Psychotria viridis*, je ayahuasca léčivá. Nápoj hnědého tónu a charakteristickou vůní se používá k léčbě různých problémů v mnoha podmínkách. Zatímco pro Západ je nejdůležitější perspektiva nebo vize, pro domorodce je to purgativní neboli očistný efekt (Mabit, 2013). Příprava probíhá na základě velmi přesného postupu po dobu minimálně dvanácti hodin. Byly nalezeny cestovatelské zprávy informující o tom, že rostlinu ayahuasca znali domorodci již od minulého tisíciletí, ačkoli západní svět identifikoval její složky až okolo dvacátých let

minulého století. První studie o rostlině jsou datovány do 60. let 20. století, kdy je popsána jako neurotransmitter (Giove, 2002).

Prozatímni studie potvrdily netoxicitu a bezpečnost ayahuascy. To znamená, že ji lze bez problémů využít v terapii. Jiné výzkumy se zaměřují na možnosti, jak ji v terapeutické praxi vhodně využít (McKeena, 2006). Odvar z rostliny byl použit na terapii pro pacienty trpící Parkinsonovou chorobou, avšak tato léčba se běžně nevyužívá. Známý výzkumný projekt Hoasca podal důkaz o tom, že došlo ke zlepšení krátkodobé paměti. Z čehož můžeme ayahuascu zařadit do skupiny drog, které považujeme za „drogy chytré“, nebo je také nazýváme *nootropika* (Metzner, 2006).

Jak jsme již v předešlých kapitolách zmínili, ayahuasca se využívá k léčbě závislostí na omamných látkách. Tato léčba probíhá v centru Takiwasi v Peru (Mabit, & Sieber, 2006). Vzhledem k tomu, že ayahuasca má velmi silné očistné účinky, kdy jedinec zvrací či má průjem, tak se uvádí, že její léčení může být efektivnější než například léčba kyselinou lysergovou (Metzner, 2006).

Studie, jež byly provedeny na účastnících ceremonií odehrávajících se v synkretických církvích UDV a Santo Daime uvádí, že z krátkodobého hlediska bylo zaznamenáno snížení mentálních příznaků. Účastníci vykazovali odlišné behaviorální rámce, jednali více asertivně, cítili se veseleji a klidněji (Barbosa a kol., 2005). O půl roku později proběhlo bádání, které zkoumalo, k jakým změnám došlo v ohledu na duševní zdraví. Participant, kteří se účastnili ceremonií v Santo Daime uváděli, že jejich psychické zdraví se zlepšilo. Účastníci ceremonií v UDV zaznamenali snížení tělesné bolesti a také se cítili nezávisleji. Při větším množství absolvovaných ceremonií se zvyšoval i pocit blaha (Barbosa a kol., 2009).

EMPIRICKÁ ČÁST

6 Předmět výzkumu, cíle výzkumu a výzkumné otázky

6.1 Cíle výzkumu

Bakalářská práce si klade za cíl zjistit, jaký mají uživatelé k ayahuasce vztah, proč ji vyhledali a jak vnímají dopad jejího rituálního užívání na své zdraví. Dalším cílem je poskytnout informace o dlouhodobém rituálním užívání ayhuascy a jejich uživatelích. Představit čtenáři specifika samotného rituálu, a tím zvýšit povědomí o ayahuasce jako takové mezi širokou veřejností.

6.2 Výzkumné otázky

Na základě výše uvedených cílů výzkumu jsme stanovili následující výzkumné otázky, které nám pomohou cíl bakalářské práce naplnit.

- Kde se participantů o ayahuasce dozvěděli?
- Jakou měli motivaci k jejímu užití, které bylo opakované?
- Co jim účast přinesla? Změnil se nějakým způsobem jejich zdravotní stav po tělesné/psychické stránce?

Otázky jsem zvolila tak, aby se účastník výzkumu nesoustředil pouze na položené otázky, ale měl možnost své odpovědi co nejvíce rozvinout. V průběhu výzkumu byly pokládány doplňující otázky, které mi pomohly se dostat k jádru problematiky.

7 Výzkumný soubor

V této kapitole se čtenář seznámí s výběrem výzkumného vzorku a následnou charakteristikou výzkumného souboru.

7.1 Výběrový soubor kvalitativní části výzkumu

Metodu výběru, kterou jsme zvolili je nepravděpodobnostní metoda výběru. Do té jsme zahrnuli metodu záměrného výběru, metodu sněhové koule a metodu výběru samovýběrem (Disman, 2002).

Metoda účelového (záměrného) výběru se neosvědčila tak, jako metody ostatní. Oslovení jedinci buď nesplňovali kritéria, nebo na oslovení nereagovali. Druhý důvod je plně pochopitelný, jelikož se jedná o veřejně známé osobnosti. Naše zpráva se mohla ztratit v množství nevyřízené korespondence, která se jim denně hromadí, nebo neměli zájem se výzkumu zúčastnit.

Podmínky pro respondenty byly nastaveny následovně:

- Více než 18 let
- Minimálně 4x účast na ayahuascové ceremonii

Dovršení plnoletosti je pro tento typ výzkumu nezbytné, avšak co se týče počtu absolvovaných ayahuascových ceremonií, stanovili jsem minimum na 4 a ukázalo se, že ve výsledku každý respondent počítal ceremonie jinak. Někteří za jednu ceremonii považují jeden pobyt, který trval týden a ayahuascu při něm užili 5x. Jiní ceremonii berou jako jedno samotné užití ayahuascy, tudíž vyhodnocení výzkumného souboru nebylo zpočátku jednoduché a některé účastníky jsme ještě museli zpětně kontaktovat, abychom si mohli vše upřesnit.

Rozhovory byly po předchozím písemném souhlasu nahrávány na diktafon. Respondenti byli obeznámeni se skutečností, že nemusí odpovídat na otázky, které jim nebudou příjemné a rozhovor mohou kdykoliv v průběhu ukončit bez podání jakéhokoliv vysvětlení.

7.2 Charakteristika výzkumného souboru

Kvalitativní část výzkumného souboru zahrnuje 6 respondentů. Jedná se o 4 muže a 2 ženy. Věkové rozmezí respondentů je 20-45 let s věkovým průměrem 33,6 a směrodatnou odchylkou 8,07. Minimální počet absolvovaných ceremonií je 5 a maximální 47, s průměrem

18,8 a směrodatnou odchylkou 14,3. Většina respondentů navíc uvedla, že ačkoliv nejsou ateisté, tak se neztotožňují s žádným náboženstvím. Všichni participanti disponují dosaženým středoškolským vzděláním s maturitou.

Tabulka 1: Výzkumný soubor

Jméno	Věk	Vzdělání	Rodinný stav	Počet rituálů	Zkušenosti s psychedeliky
Adam	37	vysokoškolské	ženatý	24	ano
Daniel	38	středoškolské	svobodný	7	ano
Emil	20	středoškolské	svobodný	10	ano
Logan	45	středoškolské	svobodný	20	ne
Kendall	35	vysokoškolské	svobodná	5	ano
Anna	27	vysokoškolské	svobodná	47	ne

8 Metodologický rámec výzkumu

8.1 Typ výzkumu

V této bakalářské práci jsme využili kvalitativního výzkumu. Dle Miovského (2006), je kvalitativní výzkum něco jedinečného, dynamického a jen tak se to neopakuje. Ferjenčík (2000) klade důraz na holistickou povahu výzkumu. Uvádí, že vše je probádáno dle možností do hloubky, a to ve všech směrech. Bádání se týká lidí, skupin i produktů a vždy si klade za úkol prozkoumat aspekty integrovaně, tudíž vzít v potaz návaznosti i souvislosti.

Kvalitativní výzkum spolu s jeho výsledky charakterizujeme následovně: Realizace se provádí po kontaktu s osobami, skupinou, jedincem či terénem. Kontakt je obvykle dlouhodobý a hlavním cílem je vysvětlit pohled a reakce osob na danou situaci. V průběhu se výzkumník orientuje v problematice a ponořuje se do souvislostí, které se průběžně objevují. V analýze a interpretaci je důležité dbát na výsledky bádání, které výzkumník získal a pokusit se o pochopení souvislostí výzkumu.

Důležitou součástí výzkumu je sám výzkumník, který sbírá veškerá data prostřednictvím pozorování a dalších metod, např. zaznamenání rozhovoru na diktafon, videokameru, či využití různých dokumentů apod. (Hendl, 2012).

V metodologickém rámci jsme se nejvíce blížili výše uvedeným charakteristikám a z toho důvodu jsme zvolili kvalitativní výzkum, který nám pomůže lépe uchopit podstatu ayahuascových rituálů a jejich dopad na zdraví. Dále jsme zvolili případovou studii jako typ výzkumu. Středem této studie je v našem případě jedinec (případ), který se stal předmětem našeho bádání. Podrobné zkoumání případu kvalitativního výzkumu nám dopomůže pochopit souvislosti a věnovat se výsledkům specifitěji a více do hloubky (Mioviský, 2006).

Studie rozdělujeme dle toho, kolik případů nám do výzkumu vstupuje. Na základě toho dělíme studie na jednopřípadové, kdy je středem našeho zájmu jen jedna konkrétní osoba; a vícepřípadové, kdy se zajímáme o dva a více případů. (Chrastina, 2019). Objektem naší práce je skupina šesti jednotlivců, kteří mají osobní zkušenost s ayahuascou. Proto jsme se rozhodli právě pro vícepřípadovou studii, která nám pomůže při analýze případů, a díky níž více uchopíme souvislosti mezi případy.

8.2 Metody získávání dat

K získání kvalitativních dat jsme použili metodu polostrukturovaného rozhovoru. (viz. Příloha 1: Polostrukturovaný rozhovor)

Polostrukturovaný rozhovor s sebou nese mnoho výhod. Výzkumník si během rozhovoru sám určuje, kdy a jakým způsobem bude předem připravené otázky pokládat podle toho, jak se samotný rozhovor vyvíjí (Miovský, 2006) Měli jsme tak možnost otázky v průběhu mírně pozměnit, přeskočit či úplně vynechat. Naopak jsme některé více rozvedli a doplnili jinými, úplně novými, které nám danou problematiku ještě více rozkryly.

Sběr dat se uskutečnil v časovém rozmezí od prosince 2021 do dubna 2022. Se dvěma respondenty jsme se spojili prostřednictvím internetové skupiny *Psychedelické Česko*, s dalším respondentem nás propojil dobrý přítel. Se všemi jsme komunikovali prostřednictvím sociálních sítí a společně jsme se shodli na prostředí, ve kterém se rozhovor bude odehrávat.

Drtivou většinu rozhovorů jsme prováděli v online prostoru za využití web kamery a mikrofonu. S dvěma respondenty jsme se osobně sešli v kavárně v centru Olomouce. Příjemné prostředí kavárny přispělo k tomu, že se respondenti cítili komfortně natolik, aby se neostýchali odpovídat na otázky týkající se dané problematiky. Pro rozhovory na toto téma je opravdu důležité, aby se tázaní při rozhovoru cítili dostatečně uvolnění a neměli pocit, že je na ně vytvářen tlak odpovědět na všechny otázky. Vždy na začátku jednotlivého rozhovoru jsme se respondentů zeptali, zda souhlasí s tím, že náš rozhovor bude nahráván na diktafon a později přepsán do Microsoft Word, samozřejmě anonymně. Ihned poté nám podepsali informovaný souhlas a byli obeznámeni s tím, že do rozhovoru vstupují naprosto dobrovolně a taktéž mají právo z něj kdykoliv odstoupit bez udání důvodu. Respondentům jsem poté podala seznam otázek, které v průběhu rozhovoru budou kladeny, aby si mohli nejprve lehce utřídit myšlenky.

Všichni respondenti souhlasili s užitím dat, které jsem získala během rozhovoru, pro výzkumnou část bakalářské práce.

8.3 Metody analýzy a zpracování dat

Všechny rozhovory byly po předchozím souhlasu respondentů nahrávány na diktafon a poté přepisovány do textového editoru Microsoft Word. Rozhovory jsme cíleně nijak zvlášť neupravovali, aby byla zachována autenticita subjektivitu z každého z nich. V průběhu transkripce jsme vyřadil doplňující otázky, technické dotazy, dlouhé pauzy, odbíhání od tématu či informace, které si respondenti nepřáli zveřejnit. Jeden z respondentů se rozmluvil natolik, že nám byl ochoten sdělit zajímavý poznatek nad rámec výzkumu, který je v této

práci také zahrnut. V návaznosti na hotové transkripce jsem započala segmentaci dat, která funguje jako rozdělovač odstavců, řádků nebo celých jednotek (Hendl, 2005).

V kvalitativním výzkumu jsme data zpracovali metodou IPA. Tato metoda spočívá v tom, že jsou všechny transkripce neustále opakovaně pročitány, aby se zachytila pouze podstata výzkumu. Snažili jsme se zaměřit na jádro a vytyčit vztahy mezi nejdůležitějšími tématy. Tímto způsobem došlo k propojení jednotlivých souvislostí napříč několika rozhovory. Ve výsledcích analýzy dat interpretujeme každé jednotlivé téma zvlášť.

8.4 Etika výzkumu

Ve výzkumu jsme figurovali veřejně jako výzkumníci. Každý respondent měl možnost nás osobně poznat a na cokoliv se zeptat. Důvodem bylo převážně vytvoření důvěry, která byla pro výzkum velice důležitá. Některé dotazy nemusely být účastníkům příjemné, proto jsme dbali na to, aby zúčastnění pocítovali vzájemnou důvěru a vůli se otevřít. Každý z participantů obdržel informovaný souhlas, který bylo nutno podepsat, (viz. Příloha 2: Informovaný souhlas).

Ještě před samotným rozhovorem byly respondentům sděleny cíle a výzkumné otázky této práce. Participace na výzkumu byla dobrovolná a participant nebyli nikdy nuceni odpovídat na otázky, které pro ně nebyly komfortní. Po celou dobu rozhovoru i po něm měli možnost nám sdělit, co z výpovědi v práci použít a co nikoli. V případě, že by účastník chtěl z výzkumu odstoupit, bylo mu tak umožněno bez podání jakéhokoliv vysvětlení. Kromě písemného souhlasu obsahovaly všechny nahrávky rozhovorů na začátku slovní souhlas se zaznamenáváním na nahrávací zařízení. Účast na výzkumné části byla anonymní a každý participant měl přidělen vlastní kód či přezdívku, pod kterou vystupoval a pod kterou byly jeho výpovědi a informace uchovány. Nahrané záznamy byly ihned po přepsání do MS Word smazány. Každý účastník měl na nás kontakt pro případ dotazů.

9 Analýza dat a prezentace výsledků

Následující kapitola představuje seznámení respondentů s ayahuascou a jejich motivaci k užití. Dále se zabývá mírou znalostí, kterou před užitím o ayahuasce měli, a prožitkem, který při ceremonii zažívali. Závěrem se zaměříme převážně na zdraví dotazovaných v souvislosti s dlouhodobým užíváním ayahuascy, zda jim byla spíše přínosná či jakkoli uškodila. V poslední části kapitoly se popíšeme a zhodnotíme výsledky výzkumu.

Následují přeepsané výpovědi respondentů. Mnohdy byly jednotlivé výpovědi nejen poutavé, ale i psychicky náročné a nejednou nás dohnaly k slzám. Všechna setkání byla velice přínosná a bylo nám ctí s respondenty pracovat. V první části představíme základní informace o respondentech a ve druhé následně uvedeme samotné zkušenosti.

Daniel

- Věk: 38
- Pohlaví: muž
- Zaměstnání: Odborník Servisák a Instalatér regálových systémů
- Vzdělání: SPŠ chemická
- Rodinný stav: -
- Vyznání: Souhlasím se všemi náboženstvími
- Počet dětí: 0
- Počet absolvovaných rituálů: 5+2=7
- První a poslední zkušenost s ayahuascou: dva roky zpět, listopad 2021
- Zkušenost s extrémními dietami: není
- Motivace k prvnímu užití ayahuascy:
- Plán užití ayahuascy opakovaně a důvod: seberozvoj, zkušenost s šamanismem
- Zdravotní komplikace: nejsou
- Předchozí zkušenosti s halucinogenními drogami: lsd, psilocybin

Daniel byl s kamarádem pracovně v Peru. Proč rituál vyhledal a jak věděl kam jít? Vypověděl, že se šamanem se není možno spojit, jelikož nemá mobilní telefon. *„Celé to funguje na principu, že přijedete do města, kde se šaman nachází. On je známá osobnost a někdo ve vesnici vás už určitě navede. Já tam nejel s motivací toho se léčit nebo že bych měl nějaké zdravotní problémy. Věděl jsem, že už je to dlouholetý vnitřní cíl, který jsem si chtěl*

splnit. Jel jsem tam hlavně kvůli tomu, že jsem chtěl poznat kulturu, prales a samotného Dona Mauricia.“

S ohledem na předešlé zkušenosti se Daniel ničeho neobával. Také si předem neurčil žádné otázky, které by si chtěl důsledkem rituálu zodpovědět. Necítil žádný strach či obavy z potencionálních komplikací, jelikož dle něj je šaman ,pověřená osoba, která ví o každém vašem pohybu a vkládal tak do něj stoprocentní důvěru. *„Věděl jsem, že to bude nářez a nejspíš očista, ale opravdu jsem se těšil na práci se šamanem. Je to jeden z největších mistrů, kterého můžu mít. Hovořím o Donu Mauriciovi, se kterým jsem již předtím měl kontakt, který nebyl na fyzické bázi, ale viděl jsem ho ve svých vizích. Čekal jsem na to opravdu dlouho.*“

Již v minulosti pracoval na seberozvoji. Několik let meditoval, chodil na sebe rozvojové semináře a stavy holotropního vědomí zažíval od útlého věku. Od dětství má zkušenosti s vtělesňováním, lucidním sněním i astrálním cestováním a od 14 let se to děje pravidelně. V úplném počátku se o všem velmi pečlivě informoval. Čerpal ze zdrojů jako je například *erowid*, dalších internetových fór a zkušeností ostatních. Porovnával okolnosti s tím, co už znal a vyzkoušel. Měl spoustu přátel, kteří už v Peru byli a ayahuascu vyzkoušeli. *„V Peru se mnou byl kamarád, který kromě marihuany nikdy nic nevyzkoušel, a já mu nabídl že když už je tu se mnou tak to může také vyzkoušet. Kamarád se mě zeptal, zdali mu o ceremoniích něco povím a celkově jestli ho informuji o ayahuasce jako takové. Já mu odpověděl, že mu schválně nic neřeknu a ať si to nechá sdělit přímo od šamana. Ten nás po příjezdu uvítal a zeptal se, kdy spolu začneme pracovat. Podíval se, ve které části oblohy se nachází slunce a řekl, že kolem sedmé hodiny máme dorazit na první rituál. Domluvili jsme se, že každý den touhle dobou na rituály přijdeme.*“

Ubytování si Daniel zařizoval sám, ačkoliv šaman nabídl, že mohou bydlet u něj, ale to se vši pokorou odmítli. Bydleli v malém městečku u pralesa a každý večer k šamanovi docházeli na ceremonii. Šaman se nevyptával na anamnézu účastníků. *„Neptal se nás na žádné konkrétní onemocnění nebo co od rituálu očekáváme. Je to opravdu vševědoucí bytost a on z vás cítí vše, co v sobě máte a čím si procházíte.*“

Cenu rituálu si šaman vyčísloval na krabičku cigaret. Dietní omezení se skládalo z jednoho banánu za den a neomezeného množství ovocného džusu. Účastníkům bylo doporučeno přicházet na ceremonie s prázdným žaludkem. Vše se odehrávalo u něj doma a účastníci leželi v hamakách. Hodinu seděli, aby se uklidnili a poté dal šaman každému napít ayahuascy. Po celou dobu tam byl s nimi, sem tam zpíval icaros a kouřil fajku, jež sloužila jako nástroj pro navrácení se ze stavů zpět na zem. Daniel uvádí rozdíl ve vnímání vizí s

otevřenýma a zavřenýma očima. *„Když má člověk zavřené oči, tak se kolikrát stane, že vás to kopne tak moc, že jdete ihned zvracet. Pokud jsou oči otevřené, změny přicházejí pozvolna a bývají stabilnější. Já měl oči zavřené, jelikož jsem chtěl vidět co nejvíc. Při posledním sezení jsem prožíval vizi v podobě ležaté osmičky – kdy se celý svět spolu spojil v jedno. Cítil jsem vědomí jednoty a když jsem oči otevřel, tak jsem tu jednotu cítil okolo sebe. V průběhu ceremonie se na nás přišli podívat i domorodí obyvatelé, kteří ale nemluvili a jen se koukali. Cítil jsem propojení s vesmírem a nikdy jsem se necítil tak malý.*

Co od zkušenosti očekával, a co si odnesl? Převážně propojení souvislostí, které již dávno znal a stabilizaci vhlédů. *„Člověk si z toho donese komfort. Přítomnost Dona Mauricia tam byla neustále. Sice jsme s ním zážitky po rituálu nekonzultovali, ale cítil jsem jeho přítomnost ve své mysli. Od té doby jsem s Donem Mauriciem v kontaktu a vidám ho ve stavech meditace.“*

Sám Don Mauricius neplýtvá slovy. Komunikace s ním probíhá spíše neverbálně. Zmínil se o ceremonii, kterou považuje za očistnou. *„Jedna ceremonie, které jsem se zrovna účastnil sám, byla vyložene očistná. Kdy sám šaman mi předal nápoj se slovy poco poco, což znamená málo, málo, abych si toho nedal moc. Vize nastoupily ihned při zvracení. Obsahovaly červy, kteří ze mě vylézají a které zvracím. Paradontóza, kterou kompletně sundávám. Bylo to bolestivé a náročné – ale nevyhnutelné. Zvracel jsem asi hodinu a půl po této chvíli čistého zvracení jsem se postavil, narovnal, protáhl a poprvé v životě jsem cítil stoprocentní pocit zdraví v těle. Byl to pro mě opravdu velký zážitek. To, že se člověk cítí zdravý.*

Následovala skupina otázek týkajících se přínosů a zdraví. Daniel uvádí, že mu ayahuasca předala hlavně celistvost týkající se vyššího vědomí. Nevěří na závislosti a myslí si, že jedinec nemůže být na psychotropních látkách závislý. Zkušenost ho opravdu ovlivnila. Cítí se obklopen bezpečím a klidem. Přinesla mu do života větší prosperitu. Základním rozhodovacím prvkem je pro něj intuice a má pocit, že mu v tom ayahuasca pomohla.

„Moje rodina mě učila žít správně a nelhat. Takže moje máma věděla o všech věcech, které jsem dělal a tím, že věděla, že jsem do toho nikdy nespádl a že jsem stále v pořádku, tak mi ve všem plně důvěřuje. Sám můj otec, který procházel rakovinou, ode mě dostal San Pedro, které jsem mu dovezl od šamanky z Peru a které pravidelně užíval. Je to perfektní lék na rekonvalescenci, když je užíván microdosingem a dodnes to užívá a už má i zpět své černé vlasy.“

„Závěrem bych chtěl říct, že to nikdy není o látkách, ale převážně o lidech. Každému, kdo cítí volání bych doporučil, ať si opravdu sbalí kufry a odjede do zahraničí na pořádný

rituál s ověřeným šamanem. Spojení přírody a člověka, který to dělá opravdu celý život je opravdu něco, co bych přál každému zažít.“

Emil

- Věk: 20
- Pohlaví: muž
- Zaměstnání: student, osoba samostatně výdělečná
- Vzdělání: středoškolské s maturitou
- Rodinný stav: svobodný
- Vyznání: -
- Počet dětí: 0
- Počet absolvovaných rituálů: více než 10
- První a poslední zkušenost s ayahuascou: před 18. narozeninami, poslední únor 2022
- Zkušenost s extrémními dietami: ne
- Motivace k prvnímu užití ayahuascy: *„Zajímám se o všemožné látky měnící stav vědomí.“*
- Plán užití ayahuascy opakovaně a důvod: *„Jsem experimentátor, miluji psychedelika.“*
- Zdravotní komplikace: ne
- Předchozí zkušenosti s halucinogenními drogami: *„Vyzkoušel jsem asi všechny komerčně populární halucinogeny, ale k ayahuasce mě nejvíc koplo DMT.“*

Ayahuascu nevyhledal z důvodu zdravotních komplikací ani psychických traumat. Užil ji z toho důvodu, aby se, jeho slovy, „upgradoval“. Nikdy se neúčastnil rituálu pod vedením šamana, ačkoliv chtěl. Udělal si tak doma svůj vlastní rituál. Dietně se nepřipravoval, bere to více rekreačně než spíše rituálně. Stejně tak, jako neprobíhala žádná podrobná příprava, tak neprobíhalo ani plánované kladení si otázek, které by si chtěl užitím zodpovědět. Myslí si, že v tady tomto je lepší spíše vedená meditace, jelikož při ayahuasce se vám vytratí absolutně všechny myšlenky, které jste v sobě drželi do té chvíle, než jste ji užili. Ayahuasca pracuje způsobem, kdy ona sama si vytáhne to, co potřebuje a je jí úplně jedno, že vy jste mysleli na něco jiného.

Jako formy rozvoje vyzkoušel v minulosti jak jógu, tak vedenou meditaci. Docela často se snaží o nějaký odloučení duše od těla, funguje mu to a začínal právě na vedených

meditacích. Zkušenosti s astrálním cestováním a lucidním sněním. „*Musím uznat, že je opravdu skvělý pocit být jedním jediným atomem ve vesmíru.*“

Informace o ayahuasce sháněl pomocí vnitřních státních předpisů a z internetu. Neptal se nikoho na žádné rady, tipy, triky, jelikož ayahuasca nebyla jeho první psychedelická látka, kterou užil a už vůbec ne nejsilnější. „*Jednou z mých nejlepších a horších psychedelických zkušeností je Meskalin. Pro mě ayahuasca nebyla jednou z nejsilnějších drog už jen kvůli tomu, že mi přijde, že při špatném stavu si neprocházíte takovým peklem jako je tomu například u jiných látek. Můj menší osobní tip je, že pokud se někdo chce dostat z deprese, tak bych doporučil vysadit antidepresiva a nasadit ayahuascu. Proč taky zabíjet léčivo nějakým chemickými sajrady.*“

V případě, že by se Emil rozhodl vycestovat za rituály do Peru, tak by nepodporoval skupinové organizace. „*Smrdí komerčností a přijde mi to jako bizár. Takže bych rozhodně jel na sebe a vyhledal bych šamana sám. Hlavně to kolikrát vyjde o mnoho levněji, když se člověk vydá sám na sebe, než když se vydá přes nějakou organizaci.*“

V drtivé většině ayahuascu užívá s kamarády uvnitř pokoje či obývacího. Přiznává, že pro něj byl lepší zážitek, když ji užil sám, než když byl v přítomnosti někoho jiného. „*Necítím u toho takové spojení s přírodou jako u jiných psychedelik. Ayahuasca na mě působí hodně sedativně ale i přesto mám chuť k nějaké aktivitě. Poté už mám spíše pseudohalucinace než halucinace jako takové. Aya má pro mě znamení nějakého jaguára, resp. kočkovité šelmy. A samozřejmě, že zvracení k tomu patří.*“

Čekal stav podobný meskalinu, ale příjemně ho překvapilo, že to bylo lepší a jemnější. Tvrdí, že jiné psychedelika mu předaly více, ale tohle bylo vyloženo na doplnění jeho teorií, které si chtěl utvrdit. Z jeho skromného pohledu jsou lepší syntetické látky nežli ty přírodní. Přínosem je podepření tezí, které už v podvědomí měl. Z dlouhodobého hlediska vnímá jako výhodu zvýšení produktivity. „*Myslím si, že je to určitě účinnější než jakýkoli jiný lék, který se třeba předepisuje na deprese či úzkosti, ale kdybych měl doporučit někomu něco na deprese, tak bych doporučil vedenou MDMA terapii, která se bohužel v Česku tolik neaplikuje. Ayahuasca není nebezpečnou látkou a člověku se pod vedeným užíváním nemůže stát nic špatného. V případě špatného stavu bych doporučil člověka v něm nechat, říct mu, že se to stává, že to přejde, hlídat ho, ale nesnažit se ho z něj za každou cenu dostat.*“

Emil nemá pocit, že by mu ayahuasca změnila život, ale je přesvědčen o jejím velkém přínosu, který zároveň nedokáže konkretizovat. „*Třeba by mé okolí řeklo, že je něco jinak a v některých situacích se zachovám odlišně, než bych se zachoval dříve, ale já si tohle*

neuvědomuji. Mé blízké okolí má povědomí o mém zájmu o psychedelika, ale ne každý ví, kolik jsem toho doopravdy vyzkoušel.“

Bonus: Účastník mého výzkumu se zabýval kauzou polských občanů, kteří ve spojení s ayahuascou byli v České republice zatčeni a odsouzeni. V rámci rozhovoru mi k tomu sdělil více podrobností.

„Jde o to, že tady v České republice jsou lidé, kteří prováděli rituály s ayahuascou. A ne vždy je to úplně legální, jelikož ten legislativní rámec tady v České republice nedává tak úplně smysl. Něco je povolený, něco zase ne, v určitých věcech jsou pořád mezery.

A našel se někdo, kdo právě záviděl či měl na někoho spadeno a udal lidi z Polska, kteří právě ayahuascu do České republiky dováželi, ale taktéž pořádali a prováděli rituály.

Nejhůř na tom skončili manželé -----, kteří dostali odnětí svobody na 8,5 let a 5,5 let. Byli odsouzeni přímo za nakládání s psychotropním nápojem, výrobou a obchodování s ním. Soud je napadl z toho, že to prodávali a hojně využívali na jejich kempech.

Trestní sazba je poměrně vysoká, jelikož dostat 8,5 let je v téhle době více, než např. zavřít někoho za vykrádání bytu.

Takže my tu máme případ dvou občanů, kteří dostanou 8,5 let za to, že distribuovali rostlinu což je vyšší trestní sazba, než kdyby například někoho znásilnili a někomu vykradli byt. Je to nastaveno z důvodu toho, že tady máme úmluvu o omamných látkách, která je z roku 1961. V úmluvě o psychotropních látkách je například uvedeno, že jedna z největších závažnějších příčin při užívání LSD jsou dilatované zornice. Já bych tam třeba například uvedl, že negativní efekt užívání LSD může být například bad trip, ale jelikož zornice jsou něco, co je na první pohled vidět, tak je to zajímalo určitě víc když to sepišovali.

Určitě to bude chtít reformu, ale první novelu, kterou můžeme momentálně předložit, je reforma o konopí. Distribuce, výroba i prodej probíhala tady v České republice, proto právě stíhání probíhá zde, a ne v Polsku. Na území Polska se prokazatelně ničeho nedopustili. V České republice je aktuální situace taková, že si můžeš se sousedem posílat přes plot slivovici a nikdo ti nic neřekne, ale jednou mu pošleš kytku a jdeš sedět do basy.“

Kendall

- Věk: 35
- Pohlaví: žena
- Zaměstnání: HR – personalista
- Vzdělání: BcA (bakalář umění)
- Rodinný stav: svobodná
- Vyznání: ateista
- Počet dětí: 1
- Počet absolvovaných rituálů: 5
- První a poslední zkušenost s ayahuascou (kdy byla): 2007–2019
- Zkušenost s extrémními dietami: ne
- Motivace k prvnímu užití ayahuascy: počátky deprese/ smutek
- Plán užití ayahuascy opakovaně a důvod: „*Při prvním užití mi to opravdu pomohlo.*“
- Zdravotní komplikace: žádné
- Předchozí zkušenosti s halucinogenními drogami: psilocybin, lsd, mdma, thc

Kendall se účastnila rituálu v české přírodě. Na místě stál velký dům, kam se všichni účastníci vešli a jeho součástí byl dvůr s přístupem do přírody. Vyhledala ayahuascu primárně kvůli začínajícím depresím, kdy jí bylo fyzicky i psychicky špatně. Jela tam s tím, že si položila otázku, proč se vlastně chce rituálu zúčastnit a co od něj očekává. Když jsem si ji u jiného rituálu nepoložila, zážitek byl neurčitý. Nic jí nevypověděl. Když otázka byla položena, rituál jí přinesl odpovědi. Dotaz by měl být něco konkrétního – co chci prožít, vysvětlit, dozvědět se a co od toho očekávám. „*Funguje to vlastně na bázi toho, že když si člověk něco přeje, tak se mu to splní. U mě to tak vždy přišlo a vyplnilo se mi to, co jsem si přála. Pokaždé, co jsem se ceremonie účastnila, tak jsem zažila to, proč jsem tam chtěla vlastně jet.*“

V případě druhého absolvovaného rituálu v České republice Kendall uvádí podcenění přípravy ze strany šamana. „*Zpravidla každý šaman si určí, jak by se měli účastníci na ceremonii připravit. V našem případě to byla dieta. Zrovna dieta je taková základní, co se zatím všech mých absolvovaných ceremonii týče a myslím si, že je opravdu důležitá. Bohužel v našem případě se stala nepříjemná situace, kdy nám vedoucí rituálu oznámili, že naše dieta se nebude skládat pouze z omezení potravin, ale také vody. Potraviny se většinou omezují*

z toho důvodu, že když se tělo zvracením čistí, tak je rozdíl, pokud člověk zvrací toxiny a škodlivé látky, které má usazené v těle, nebo pokud zvrací potraviny, které před pár hodinami snědl. Co jsem ale nezažila, tak je omezení vody a pitného režimu. Tohle byl ze strany pořadatelů opravdu krok vedle.“

Tělo potřebuje vodu a musí být hydratované, aby mělo sílu a čistící procesy a zvracení jej nevyčerpaly. *„S kamarádkou jsme z toho byly opravdu překvapené. Má kamarádka je opravdu slušná a pokorná a je to právě ten typ člověka, který, když se mu něco doporučí, tak se opravdu snaží vše dodržet tak, jak mu bylo řečeno. Já jí od začátku říkala, že už s tím zkušenosti mám a opravdu musíme pitný režim dodržovat. Že neexistuje, abychom se nehydratovaly, ale ona byla opravdu přesvědčena, že pít nesmíme, jelikož nám to řekli. Já, z dobré vůle jí podpořit, jsem tedy také nepila. A samozřejmě, že nám poté bylo opravdu špatně. Ale nebylo nám špatně z té Liány, ale z toho, že naše tělo opravdu kolabovalo a bylo vyčerpané.“*

Kendall si ještě vzpomněla na další špatnou zkušenost, kterou při rituálu zažila, a to sice to, že spolu s nimi se rituálu účastnil člověk, který se chvástal, že ayahuascu vyzkoušel více než 35x. Poté, co se všichni dostali do stavu působení liány, jedinec neustále řval a něco vykřikoval. *„Chápu, že každý vnímá svou očistu jiným způsobem a jiným způsobem také prožívá stav. Na tom není nic špatného, ale pořád by měl být člověk ohleduplný k místu, kde se ceremonie koná. A k účastníkům ceremonie taktéž. Byly zde i lidé, kteří měli ayahuascu poprvé a tohle jim nemuselo udělat úplně nejlíp.“*

Na místě ceremonie se však našly i pozitivní věci. Například ráno po rituálu probíhalo povídání se šamanem. Šaman účastníkům dával jeho feedback, sděloval své pocity a na co si dát příště pozor. Rozebíral také naše energie, které viděl. Na druhou stranu dalším varovným signálem týkající s tohoto specifického místa bylo opuštění ceremonie šamany, kteří v průběhu odešli do vyššího patra domu a nechali účastníky dokončit stav bez dozoru.

Šaman by měl být právě tím, kdo je po celou dobu s vámi a v případě špatných reakcí či čehokoliv jiného vám přijde na pomoc a bude vámi oporou. Tohle považují za velmi neprofesionální.

Kendall popisuje účinky ayahuscycy:

„Stav, který přijde je určitě založený na vašem aktuálním psychickém rozpoložení a s čím ceremonie vyhledáváte. Když jsem byla na ceremonii potřetí, stav jsem znala a nebála jsem se. Snažila jsem se meditovat a jen jsem naslouchala své tělo. Áya mi přesně řekla do jaké jógové polohy se mám dostat. Seděla jsem, ale ruce jsem natáhla vpřed. Stav přišel téměř okamžitě ve chvíli, kdy jsem zaujmula pozici, kterou mé tělo vyžadovalo.“

Co se týče vizí, tak pokaždé jsem slyšela šustění. Jako když šustí listí. Když v lese zafouká vítr a listky se třepotají. Ve svých vizích jsem viděla jsem opravdu spoustu zvířat. Při cestě na druhou ceremonii jsem si položila otázku na smrt a na vše, co se jí týká. A tehdy jsem měla opravdu krásný trip, který byl dost vizuální. Viděla jsem, jak mé tělo umírá a žerou ho červi. Bylo to docela náročné. Byla jsem vyděšená, cítila strach a bála se. Udělala jsem obrovský nádech a výdech a s výdechem naprosto vše odeznělo. V tu chvíli jsem se začala rodit jako bílý drak. Musím podotknout, že nejsem typ člověka, který by byl nějak zainteresován do mýtických zvířat jako jsou draci a jednorožci, ale v tu chvíli jsem cítila zrození draka, jak vylézal z vajíčka a jak se rodil. Také jsem kolikrát cítila, že jsem úplně jiný tvor z odlišné planety.“

Kendall tvrdí, zkušenost s ceremoniemi jí předala opravdu hodně. Když ji poprvé užila, bylo jí okolo 20 let a necítila se sama sebou. Procházela si těžkým obdobím, ve kterém jí ayahuasca opravdu pomohla. Cítila se, jako kdyby prošla očistou duše a spadlo z ní 100 tun psychické tíhy. *„Druhý den po rituálu, hned jak jsem se probudila a vyspala, jsem šla k zrcadlu a chvíli jsem na sebe samu koukala a nechápala, že mi z očí opravdu sršela energie a uvědomovala jsem si kontakt sama se sebou.“*

Předchozí formy seberozvoje zahrnují zejména jógu, ačkoliv není spirituálně či ezotericky založená a rozhodně se nepovažuje za jogína. I o holotropním dýchání si toho spoustu zjišťovala. Do té doby, než se účastnila ayahuascové ceremonie, vyzkoušela i jiné halucinogeny. Na otázku přínosů a rizik odpověděla: *„Ublížit to podle mě může jen tomu člověku, který chce ayahuascu užít, ale není k tomu odhodlaný a není odhodlaný k tomu nahlédnout sám do sebe. Asi to není pro každého, ale člověk tomu musí být otevřený. Nemyslím si, že dlouhodobé užívání může mít špatný nebo negativní vliv na naše zdraví. Už když si vezmu v potaz šamany, kteří to užívají celý život a jsou zdraví. Největší základ správného užívání je si uvědomit, proč to užívat, za jakým účelem, a mít na to správný set a setting.“*

Také mě štvě, že se to tolik zdražilo. V česku to teď stojí 5x více než před 12 lety. Když jsem na rituály začínala jezdit, tak to stálo maximálně 2000 Kč. Ted' už to stojí nejméně 10 000 Kč. Také se liší, na jak dlouho ceremonie je. Bud' přijedete v pátek a odjíte v neděli anebo je to třeba jen na jednu noc.

Tvůj výzkum opravdu ráda podpořím, jelikož si myslím, že je dobré podpořit povědomí o léčivých účincích této rostliny. Moc neschvaluji užívání, kde si to lidi dávají sami doma bez přítomnosti pověřené osoby. V tom případě věřím, že to může být i nebezpečné.“

Logan

- Věk: 45
- Pohlaví: muž
- Zaměstnání: IT, vývojář
- Vzdělání: střední s maturitou
- Rodinný stav: svobodný
- Vyznání: spirituálně založen
- Počet dětí: 0
- Počet absolvovaných rituálů: 20
- První a poslední zkušenost s ayahuascou: 2012, Columbie; prosinec 2021, Tenerife
- Zkušenost s extrémními dietami: ne
- Motivace k prvnímu užití ayahuascy: zvědavost
- Plán užití ayahuascy opakovaně a důvod: osobní rozvoj
- Zdravotní komplikace: ne
- Předchozí zkušenosti s halucinogenními drogami: ne

Prvním Loganovým impulzem k užití ayahuascy bylo zhlédnutí videa o propojení ayahuascy a mimozemského světa. Již od dětství ho vesmír a tematika s ním spojená velmi přitahovala. Předtím, než užil ayahuascu, nikdy nevyzkoušel žádnou halucinogenní látku. Dokonce ani nikdy nekouřil marihuanu. Informace sháněl také prostřednictvím videí na YouTube.

Loganova premiéra s ayahuascou proběhla v Columbii na doporučení jeho známých. Uvádí důležitost si vždy nechat poradit od zkušených domorodých občanů, kteří vás navedou k šamanovi. *„Do Columbie jsem přijel mindsetem, že ayahuasca si mě stejně najde. Já ji hledat nebudu, ona si ke mně musí najít cestu sama.“*

Jeho zkušenostem nepředcházely žádné jiné formy seberozvoje. Vyzkoušel jich sice mnoho, ale nenašel nic, co by ho nadchlo. Jako jediné zmiňuje meditace u freedivingu, kdy stav meditace přichází ve chvíli, co mu pod hladinou dochází kyslík.

Průběh rituálu byl ozvláštňen dobou konání. Neprobíhal totiž ve večerních hodinách, nýbrž ráno. *„Od té doby, co mám zkušenosti jak s ranními, tak s večerními rituály, tak mám o mnoho radši ty, které se konají ráno.“*

Ubytování ani cesta zařízena nebyla, ale na to má vliv i samotný fakt, že Logan v Columbii již bydlel. Pro všechny případy zde byla i možnost bydlet přímo u šamana.

Průběh rituálu popisuje Logan následovně. „Přišli jsme na místo a seznámili jsme se s tím, co nás bude čekat. Jako podpis nám sloužil otisk prstu. Na začátku rituálu nám každému podal plastový kelímek, ve kterém byl už hotový nápoj. Okolo ohniště byly rozmístěny palety, na kterých jsme seděli či leželi. Na nich byly položeny matrace pro lepší pohodlí. Celé místo na mě dýchalo magickým dojmem. Na zemi byla místo trávy antuka. Uprostřed nás hořel oheň, po stranách byly vysazené rostliny a za paletami místa, která byla určena ke zvracení. Všude okolo byla vysazená *Datura*, což je vlastně taky halucinogenní rostlina, ale tam je vysazena na okrasu. Okolo nás pochodovali krásní ptáci s dlouhým modrým ocasem a vůbec se k nám nebáli přiblížit. Spojení s přírodou je opravdu úzké. Pokaždé, když se člověk vyzvrací, šaman přijde s parfémem *Aqua de Florida* a dotyčného jím postříká. Co se týče počtu účastníků na ceremoniích, tak se mi stalo, že jsem byl i sám, ale také jsem se účastnil ceremonií, kde nás bylo přes 30.“

Šaman každému účastníkovi doporučí, aby si sebou přivedl na podporu přítele. Když se něco stane, tak šaman bude vždy až ten druhý, který přispěchá na pomoc. Prvním člověkem by měl být někdo, koho známe a komu věříme. Po vypití nápoje trvá zhruba 40 min., než začne působit. „Napřed jsem cítil teplo v žaludku a ihned šel do dvou minut zvracet. Při rituálech v Evropě se mi stalo, že jsem napřed měl fyzické příznaky a až potom nastupovaly vize. V Columbii jsem měl zároveň jak fyzické, tak psychické. Jelikož se rituály odehrávaly ve dne, tak mé oči byly zvyklé na denní světlo. Pokaždé, co jsem je zavřel, se objevila jasně sytá modrá barva. Taky si vybavuji, jak se mi vybavila síť, která prostupovala do nekonečna.

Za celou dobu absolvování ceremonií jsem pouze jednou viděl nějakou entitu. Tou byla zvláštní forma chobotnice. Do té chvíle jsem viděl spíše geometrické tvary a obrazce, které pro mě nebyly nic nového. V jednu chvíli jsem si řekl, že jsem tu přišel za účelem si něco vyřešit a v ten daný moment se jakoby přepla obrazovka a objevil jsem se v lese, kde přede mnou stála právě ta chobotnice. Jedno chapadlo měla delší než ty ostatní a na konci něj se tyčilo oko, kterým se na mě koukala. Cítil jsem mužskou přítomnost a z toho vyvozuji, že chobotnice byla mužského rodu. Jak tak na mě koukala, tak jsem se jí zeptal, proč na mě tak koukáš? A chobotnice se mě zeptala, zda jsem připravený. V tu chvíli se mi obrazy znovu proměnily.“

Logan do rituálu nikdy nešel s tím, že si chtěl v sobě něco vyřešit. Tvrdí, že ayahuasca vám ukáže to, co potřebujete. V Kolumbii se šamanem po ceremonii nic neprobírali, jelikož on říkal, že to tak nedělají. V Evropě zažil jiný případ, kde se poznatky po ceremoniích probíraly.

A co mu to předalo? Uvedl, že je typ člověka, který zdravotní problémy jako takové nemá. Občas však trpívá nedostatkem energie. Jeho okolí by to do něj vůbec neřeklo, jelikož je čilý a aktivní, ale po větší fyzické námaze se potřebuje alespoň dva týdny regenerovat. Neuvedl, zda mu ayahuasca pomohla s nedostatkem energie. Zmínil však pocit míru, který po jejím užívání cítí. *„Takový pocit jsem měl naposledy, když jsem byl na Novém Zélandu a ráno jsem řídil. Na sekundu jsem se zastavil a měl jsem pocit absolutního míru v těle. Uvědomil jsem si, že si opravdu žiji skvěle. Jsem zdravý, cestuji, žiji si svůj sen. Stejný stav pociťuji pouze při ayahuascové ceremonii. Je to pocit blaženosti, absolutního míru a vyváženosti. Sekundárním benefitem je spousta skvělých lidí, které jsem díky ceremoniím poznal a jsou mi dobrými přáteli i po několika letech.*

Ať už je to negativní či pozitivní zkušenost, člověk by se měl otevřít všemu. I ty špatné věci se nám zjevují z nějakého důvodu a nikdy by se tomu nemělo bránit. Já jsem celou svou zkušenost nahrával a poté zveřejnil na youtube. Spoustu lidí jsem tady tímto odradil. Ve videích velmi řvu, když mi najíždí stav. Neřvu z důvodu, že bych měl bad trip, ale mé tělo si to vyžaduje a udělá to, co mu přijde v tu chvíli správné. Někdo řve, někdo masturbuje, někdo má průjem. Každý to prožívá jinak. Stalo se mi, že žena opravdu řvala a kolem ní se seběhlo pět lidí, aby jí mohli pomoci. Ona po chvíli řekla, že je to skvělé. Že se cítí úžasně. To, co člověk vidí, často neodpovídá tomu, co cítí.“

Předchozí zkušenosti s lucidními sny a astrálními cestování Logan nemá. Pouze jednou v životě si v průběhu snu uvědomil, že vlastně sní. Nikdo ho na základě zkušeností s rituály neodsoudil. Jeho matka se sestrou by jeho zkušenostem pravděpodobně neporozuměly. Neteř má však podobné smýšlení a plánuje se ceremonií také zúčastnit.

Přínosem dlouhodobého užívání vyzdvihuje vyřešení starých traumat. *„Ayahuasca se vás neptá, jestli chcete otevřít staré věci nebo nechcete. Ona vám všechno špatné rovnou chrstne do obličeje a nechává vás se s tím poprat samotné.* „Souhlasí s názorem, který zastává Stanislav Grof, že Ayahuasca z vás neudělá lepšího člověka. Pouze posílí to, co v sobě máte.

Další věcí, která se mu při stavu opojení stala byla ta, že se mu zobrazily situace z předešlých dvaceti let, ve kterých se nezachoval hezky. Uvědomění všech těchto věcí mu dopomohlo se s tím vyrovnat. *„Tyto situace vidíte z pohledu 3. člověka, proto si tak dobře uvědomíte, jak jste se zachovali a co bylo špatně. Myslím si, že spousta lidí, kteří se nezachovali v životě dobře, mají v sobě potlačená traumata, které ayahuasca dokáže vyřešit.*

Otevřela mi jiné části mozku, které jsem dřív nevyužíval k tomu, jak pracuji a jak přemýšlím. Obecně mi všechny halucinogeny zlepšily abstraktní myšlení, které jsem už dříve

měl dobré. Dokonce jsem slyšel o výzkumu, kde tyhle látky užívali lidé, kteří pracují například v architektuře a jejich nápady byly kreativnější i 3 měsíce po užití těchto látek.“

Loganovi ayahuasca pomohla při vyřešení krivdy z předchozího vztahu, jež nebyl ukončen nejlépe, a ze kterého odešel s pocitem zlosti.

Anna

- Věk: 27
- Pohlaví: žena
- Zaměstnání: učitelka v mateřské škole
- Vzdělání: Dis. (ze speciální pedagogiky)
- Rodinný stav: svobodná
- Vyznání: -
- Počet dětí: 0
- Počet absolvovaných rituálů: 47
- První a poslední zkušenost s ayahuascou: červenec 2014, prosinec 2021
- Zkušenost s extrémními dietami: -
- Motivace k prvnímu užití ayahuascy: uzavřené toxického vztahu s přítelem
- Plán užití ayahuascy opakovaně a důvod: poznání sebe sama
- Zdravotní komplikace: -
- Předchozí zkušenosti s halucinogenními drogami: -

V době první ceremonie to bylo skoro půl roku od ukončení Anniného čtyřletého vztahu. Stále se přes rozchod nemohla přenést a uzavřít si ho. Bylo to nejhorší období v jejím životě. Bývalý přítel ji často ponižoval a utvrzoval v tom, že rozchod i všechno ostatní je jen její vina. S nikým si o tom nedokázala promluvit a dusila to v sobě. Od její tety se náhodou dozvěděla o ayahuascovém centru, kde si lidé z celého světa jezdí pročistit tělo.

Jednalo se o víkendový pobyt v peruánském městě Cuzco, který zahrnoval dvě noci obřadu ve skupince 10 lidí. Dozvěděla se, že je potřeba se na ceremonii dobře připravit, zkrátka mít nějaký záměr. Vědět, co si chce vyřešit, co o sobě chce zjistit. Ničeho se předem nebála. Věřila své intuici a žádné jiné látky měnící stav vědomí do té doby také nevyzkoušela.

Rituál popisuje následovně: *„První noc začala pálením šalvěje, aby se vyčistila energie. V místnosti panovalo napětí, všichni jsme netrpělivě čekali, co se bude dít a svírali*

své kbelíky na zvracení. Šaman zatím připravoval nápoj, poté nám představil všechny účastníky rituálu a pověděl nám, jak to všechno bude probíhat. Začal si nás jednoho po druhém volat, abychom se šli napít. Nápoj mi kupodivu docela chutnal. Cítila jsem zeminu a rozinky. Poté se asi 40 minut čekalo na nástup účinku. Museli jsme vypít co nejvíce misek s teplou vodou. Ihned po první misce s teplou vodou jsem se začala klepat a zvracet do předem připraveného kbelíku.

Styděla jsem se, ale bylo vidět, že šamana to nepohoršuje. Dál nám zpíval posvátné léčivé písně íkaros a ostatní se starali sami o sebe. Další 4 hodiny jsem strávila ležením a čekáním až se stane něco magického. Začínala jsem být k tomuto zážitku poněkud skeptická, ale snažila se si zachovat otevřenou mysl. Soustředila jsem se na zpěv našeho šamana.

Až půl hodiny po druhém doušku jsem začala cítit zvláštní vibrace v těle a rozplakala se. Plakala jsem téměř dvě hodiny a nemohla jsem přestat. Celá skupina slyšela mé vzlykání. „Co mám dělat?“, zeptala jsem se šamana. Odpověděl mi: „Nic, jen plakej, čistíš si tím tělo i duši.“ Tak jsem jen plakala a bylo to krásné. Zbavovala jsem se strachu, který jsem cítila ve vztahu i po rozchodu. Zaplavila mě láska a pocit jednoty se světem. Prolínaly se mi před očima všechny barvy, které ani nedokážu popsat a viděla jsem snad každou situaci, která se mi v životě přihodila. Vybavily se mi vzpomínky, na které jsem už dávno zapomněla a zaplavil mě hřejivý pocit nostalgie. Najednou jsem si vážila věcí, které jsem doposud brala jako samozřejmost. Cítila jsem, že už nikomu nedovolím, aby mi ublížil. Celý tento zážitek skončil po 3 hodinách.

Druhý den ráno jsem si sedla venku, jedla svou ovocnou mísu a o všem přemýšlela. S šamanem jsme již nic neprobírali. Konečně jsem byla schopná svému bývalému odpustit, konečně jsem věděla, že tohle nebyla moje chyba a takového člověka už ve svém životě nepotřebuji, byla jsem schopná jít dál. Vždycky jsem chtěla dělat ostatní šťastnými, ale zapomínala jsem na sebe.“

Od té doby ayahuasku absolvuje každý rok a prožitky jsou pro ni stále hlubší. Naposledy ji absolvovala s kamarádkou. Obřady ji naučily následovat své srdce, objevila díky nim svou hodnotu i tvůrčí sílu, je schopna navazovat zdravé partnerské vztahy a úzkosti už také nemá tak často.

Adam

- Věk: 37
- Pohlaví: muž
- Zaměstnání: vysokoškolský student

- Vzdělání: bakalářské
- Rodinný stav: ženatý
- Vyznání: -
- Počet dětí: 1
- Počet absolvovaných rituálů: 24
- První a poslední zkušenost s ayahuascou: 2016-2022
- Zkušenost s extrémními dietami: ano
- Motivace k prvnímu užití ayahuascy: zvědavost
- Plán užití ayahuascy opakovaně a důvod: poprvé to byl neuvěřitelný zážitek
- Zdravotní komplikace: žádné
- Předchozí zkušenosti s halucinogenními drogami: lsd, thc, mdma, dmt, meskalin, psilocybin

O ayahuasce se Adam dozvěděl od jeho dlouholetého kamaráda, který je terapeut. Příběhy jeho klientů, kterým tento obřad „pomohl“ od depresí, úzkostí a různých traumat, v něm vzbudily zvědavost. Čím více se o ayahuasce dozvídal, tím více byl odhodlaný zažít to na vlastní kůži. Nakonec se rozhodl projít tímto obřadem v Holandsku pod vedením světoznámé léčitelky a autorky světových bestsellerů.

Před cestou do Holandska měl připravené nějaké záměry. Tři týdny před cestou jsem navíc začal držet přísnou dietu. V den obřadu se nejdříve všichni seznamovali, poté se sešli v obřadním sále. Sál byl jen slabě osvětlen a bylo v něm rozmístěno několik karimatek s bílými prostěradly a polštáři. Hned vedle karimatek byly černé kbelíky a role papírových utěrek. V pozadí hrála hudba. Průběh rituálu popisuje následovně.

Jeden po druhém přistupovali k léčitelce pro malou skleničku hnědé tekutiny. Odesli si ji ke své rohožce a netrpělivě čekali, co bude dál. O pár minut později si vypili první dávku ayahuascy. *„Chut' se mi těžko popisuje, ale čekal jsem, že bude chutnat mnohem hůř. Léčitelka zahájila řízenou meditaci. Postupně jsem se začal cítit trochu slabý a točila se mi hlava. Zavřel jsem oči a viděl rychle se měnící obrazy různých lidí. Byly malé a vzdálené. Ostatní lidé se smáli, zpívali, křičeli, vydávali různé zvuky nebo dokonce tančili.“*

O dvě hodiny později si šli pro druhou sklenici ayahuascy. Dál ležel a čekal. Vnímal hudbu i lidi kolem sebe. Cítil se klidný a vyrovnaný. Bylo to velmi příjemné – jen tak být. Do svítání všichni sál opustili a vrátili se do našich pokojů, aby se alespoň trochu vyspali. Kolem

desáté hodiny se sešli na snídani a sdělili si zážitky z předchozí noci. „*Jako jediný ve skupině jsem neměl žádnou psychedelickou zkušenost.*“

Poté se připravovali na druhý ayahuaskový obřad. Přestože vypil čtyři sklenice ayahuasky, necítil žádné znatelné změny, ačkoli byla údajně ayahuaska, kterou pili dost silná. Při dalších ceremoniích vize měl, a dokonce se mu podařilo spatřit zvířata, která žijí v pralese. „*V jednu chvíli jsem se bavil s opicí, která měla tělo barevného exotického ptáka. Měl jsem jen pocit, že jsem vstoupil do filmu, jehož příběh se stal odpovědí na mé otázky. Po ayahuascových ceremoniích jsem se cítil více uvolněně a otevřeně. Můj přístup k životu se stal o něco pozitivnějším, jelikož jsem cítil, že když mi nejde o život, tak mi nejde o nic. Trpěl jsem panickými atakami, které jsem míval opravdu často. Vyvolalo to hlavně mé zaměstnání, ve kterém zažívám opravdu nadmíru stresu a měl jsem problémy se zařadit do normálního života.*“

Člověk moc nedokáže fungovat, když má strach sednout i do veřejné dopravy bez toho, aniž by nedostal paniku, uvedl. „*Neříkám, že je ayahuasca zázrak, který mě najednou vyléčil, ale jelikož mi pomohla více pochopit sebe i své tělo, tak se mi můj psychický stav určitě zlepšil a panické ataky se také zmírnily. Dříve jsem je měl klidně několikrát do týdne. V období po první ayahuascové ceremonii přišla ataka až po třech měsících. Od té chvíle je mám tak jednou za 5-6 měsíců. Hodně záleží na tom, o se mi v životě zrovna děje a kolik mám práce.*“

Navzdory tomu, že poprvé neměl žádné psychedelické zážitky, se do Holandska vydal i další rok, a zážitek byl mnohem intenzivnější. Poznal také skvělé lidi, poslechl si jejich příběhy a hodně se toho naučil i od samotné léčitelky.

10 Klíčové kategorie výsledného šetření

V následující se zaměříme na souhrn vyzorovaných poznatků a jejich následnou prezentaci.

10.1 Motivace užití

Jako první mě samozřejmě zajímala motivace a důvody, kvůli kterým se jedinci rozhodli ayahuascu užít. Ve většině případů byla motivace k užití ayahuascy podmíněna předchozími zkušenostmi s psychedelickými látkami. Nejvíce z respondentů očekávalo od ceremonie utvrzení se v domněnkách, které již existovaly. Nejčastěji se opakovaly důvody jako je sebepoznání, seberealizace, spirituální rozvoj a léčba psychického zdraví.

Ani jeden z respondentů neměl obavy ani strach před užitím ayahuascy. Nedá se říct, že by respondenti vyhledávali ayahuascu cíleně kvůli jednomu konkrétnímu důvodu. Většinou je to komplex psychologických, zdravotních a spirituálních záměrů.

Co se týče fyzického zdraví, tak ayahuasca nebyla žádným z respondentů vyhledána ani jednou za účelem zlepšení tělesného zdraví. Dva respondenti uvedli, že ačkoliv posílení fyzického zdraví nebylo primárním účelem, tak po vyčištění organismu se cítili fyzicky lépe a očištné schopnosti přepisují hlavně účinkům ayahuascy.

Pokud se bavíme o zdraví jako o komplexu, do kterého spadá i psychický stav člověka, tak za tímto účelem ayahuascu vyhledali 3 lidé, z toho 2 ženy. Uvedli, že jejich motivací pro vyhledání zrovna této léčby byly buď psychická traumata, počínající deprese, či úzkosti.

Tři muži podotkli, že po ceremonii cítí větší propojení s vesmírem či mimozemskými entitami, které nemohou úplně vysvětlit, ale o které se zajímali již dříve, než se dozvěděli o ayahuascových ceremoniích.

Všichni respondenti v minulosti vyzkoušeli jiné metody rozvoje, jako je například jóga, holotropní dýchání, vedená meditace nebo dechová cvičení. Dva muži také uvádějí, že stavy lucidního snění a astrálního cestování zažívají od útlého věku.

10.2 Míra obeznámenosti

Mezi nejčastější zdroje informací patřily kamarádi a webové stránky. V dnešní době, kdy máme přístup na internet, tak na nás vyskakují videa, články a témata s cílenou reklamou, které se týkají věcí, o které se právě zajímáme. Většina respondentů vyhledala rituál a samotné šamany cíleně. Věděli kam a čím se vydávají.

Jeden respondent po předchozích zkušenostech s psychedeliky užil ayahuascu sám na sebe bez pověřené osoby. Zbýlých 5 respondentů se nechali vést šamanem a svěřili mu veškerou svou důvěru při absolvování jejich prvního rituálu.

Informace sháněli na internetu a diskusních fórech. Všichni respondenti uvedli, že by nikomu nedoporučovali podstoupit ceremonii, pokud není připraven a dostatečně informován o účincích. Někoho by mohlo vyděsit zejména čištění těla, které přichází s prvními nástupy fyzických účinků. V rámci všech ceremonií, které respondenti podstoupili, bylo zajištěno ubytování.

Cestu si účastníci výzkumu platili sami, i když někteří již v místě bydleli, tudíž pro ně samotný rituál nebyl tak nákladný. Cenu rituálu uváděli rozdílnou. Nejvíce za ceremonii zaplatila Anna a Adam, kteří cestovali do cizí země pouze za účelem ceremonie. Přesnou částku neuvěděli, jelikož se ani vyčíslit nedá, každopádně celá ceremonie společně s cestou a ubytováním Annu vyšla na 70 000 Kč a Adama na 50 000 Kč. V ceně je však zahrnut i pobyt v cizí zemi nad časový rámec rituálu.

Daniel s Loganem se v zemi prováděného rituálu již nacházeli a šaman si neúčtoval skoro nic. Jeden ze šamanů vykonává ceremonie za krabičku cigaret a druhý za menší poplatek. Nejdražší jsou v tomto případě letenky do Jižní Ameriky. Kendall se účastnila pouze tuzemských rituálů a za cestu tak nemusela platit několik tisíc. Tuzemské rituály provozované neošamany jsou o něco komerčnější než ty tradiční, které se odehrávají v Jižní Americe.

V návaznosti na komerčnost jsou tedy o něco dražší a člověk za dvoudenní rituál zaplatí až 15 000 Kč. Nejlevněji vyšla ceremonie Emila, který ayahuascu užívá v domácím prostředí. Všichni účastníci jsou ochotni zaplatit desítky tisíc za zážitek s domorodým šamanem.

10.3 Prožitek

V první řadě je potřeba poukázat na fakt, že prožívání stavů, které halucinogenní nápoj navozuje, je opravdu subjektivní. I když mnohé publikace uvádějí, že liána je spojena převážně s vidinami exotických zvířat jako jsou hadi a jaguáři, tak ne každému z respondentů výzkumu se zjevili.

Všech šest respondentů uvedlo jako fyzické projevy nevolnost a zvracení. Průjem se vyskytoval také u většiny respondentů, čímž se potvrdily čistící účinky liány. Nejvyšším

počtem absolvovaných ceremonií disponovala Anna, která se účastnila 47 v průběhu zhruba sedmi let.

Respondenti se shodli, že účinky nastupují do 40 minut od požití prvního doušku a každým dalším douškem se posilují a zintenzivňují. Účastníci sdělili, že se těžko popisuje něco, co je nepopsatelné a nejlepší je si to zažít na vlastní kůži. Z toho, co ale dokázali popsat uvedli fakt, že vize nastupují zároveň nebo o něco později než fyzické projevy. Prolínají se geometrické obrazce spolu s barvami, které člověk nedokáže ani popsat. Kendall viděla vesmírného křečka, Emil se setkal s kočkovitou šelmou, Logan interagoval s chobotnicí, která měla na nejdelším chapadle oko a Danielovi se zjevila ležatá osmička. Adam hovořil s opicí, která měla tělo barevného ptáka, žijícího v deštném pralese.

Anna se stejně jako Logan vracela ve svých stavech retrospektivně do vzpomínek, které prožila. Oba respondenti viděli situace z pohledu třetí osoby, což jim pomohlo se se spoustou věcí vyrovnat a uchopit lépe traumata, kterými si prošli.

Komentování a rozebírání vizí v době po rituálu zažila pouze Kendall. Ostatní si své prožitky rozebírali ve své mysli samostatně.

U všech participantů došlo k naplnění či předčení očekávání, které si od ceremonií slibovali.

Pouze Emil uvedl, že čekal, že to bude silnější. Ptala jsem se, čím si myslí, že to je, načež odpověděl, že za život vyzkoušel spoustu jiných psychedelik, které byly mnohokrát silnější a před samotným užitím si myslel, že si jim stav vyrovná. Uvedl, že vize a pocity jsou ojedinělé, ne však nejsilnější.

10.4 Zisk a zdraví

Obrovským ziskem je otevření mysli a vnímání věcí z odlišné perspektivy, což uvedli jako přínos všichni respondenti. Anna, Kendall a Adam vyzdvihují zmírnění depresivních a úzkostných stavů. Tito tři participanté ayahuascu vyhledávali za účelem psychické pomoci a brali ji jako něco, co by jim potenciaálně mohlo pomoci. Přínos se v každém z těchto případů shodoval s očekáváním. Můžeme z toho tak vyvodit, že vlivem dlouhodobého rituálního užívání ayahuascy se zlepšilo psychické zdraví účastníků.

Posílení fyzického zdraví zmínil hlavně Daniel, který se díky očištným procesům cítil po několika letech stoprocentně zdravý. Prozradil, že pocit absolutního zdraví je nadevše a přál by ho každému zažít. Tělo se při požití pročistí, jak potřebuje a participanté uváděli pocity odplavování zanesených toxinů a traumat nashromážděných za celý život.

Lidská mysl je v období po ceremonii více klidná a asertivní, jedinec se chová a jedná vyrovnaněji, netíží ho nic, co se mu v minulosti stalo a je napojen na „vyšší moc“. Nejvíce se rozvíjí psychická a spirituální stránka jedince. Utvrzují se teorie a blahodárných účincích na psychické zdraví jedinců.

10.5 Ohrožení

Ani jeden respondent neuvedl špatnou zkušenost s užitím ayahuascy, která by se ho přímo týkala. Pokud nějaká nastala, bylo to spíše v důsledku špatné organizace rituálu.

Daniel uvedl, že pro případ nezvládnutí vizí má u sebe šaman mapachu, což je tabák, který buď kouří nebo se jím nakuřuje. Slouží to především k tomu, aby se vrátil zpět na zem. Při nakuřování mapachou začínají účinky ayahuascy odeznívat.

Kendall se zmínila, že zažila velmi neprofesionální chování dvou neošamanů na území České republiky. Šaman je člověk, který řídí chod ceremonie a po celou její dobu by vám měl být k dispozici. Bohužel v případě této zkušenosti si neošamané v průběhu rituálu odkráčeli z místnosti konání do jiného patra domu.

S ničím podobným jsem se při výzkumu nesetkala, tak to považuji za ojedinělou záležitost. Vše dobře dopadlo a nikomu se nic nestalo, ačkoliv hlavní riziko v tomto případě představují ayahuascoví nováčci, kteří jsou na ceremonii poprvé a nepřítomnost pověřené osoby při procházení si psychedelickým stavem může být nepříjemná.

Další nezvyklostí, která se týká stejného rituálu bylo nesmyslné dietní doporučení, které zahrnovalo zákaz příjmu tekutin 12 hodin před začátkem ceremonie, což vygradovalo, když participantce a její kamarádce neudělalo dobře a obě byly rituálem natolik oslabeny, že měly problém si vůbec dojet na toaletu. Naštěstí nikdo nepřišel k újmě a tohle jsou jediné negativní zkušenosti, které se v průběhu celého výzkumu vyzorovaly.

10.6 Přínos

V moha výpovědích byla na prvním místě vděčnost, kterou participanti cítí vůči zážitku, který absolvovali. Dále to bylo lepší poznání sama sebe a vnitřní rozvoj. „*Ayahuasca mi pomohla si v sobě vyřešit spoustu vnitřních traumat a věcí, co mě tížily.*“, svěřuje se Anna.

Všichni respondenti uvedli, že po ceremonii cítí vnitřní klid a mír. Nic je netíží dolů. Daniel tvrdí, že získal celistvost vyššího vědomí, bezpečí a vnitřní klid, který uvedla jako hlavní přínos většina respondentů. Emilovi to život sice změnilo, avšak nedokáže

konkretizovat co je jinak. Subjektivně se mu to špatně hodnotí, jelikož se jako člověk posouvá neustále dopředu.

Kendall svou zkušenost popisovala jako očistu duše. Věří, že dlouhodobé užívání může přinést blahodárné účinky hlavně na psychické zdraví a vysvětluje si to tak, že šamani zasvětili celý život rituálům a jsou zdraví.

Do života ayahuasca dala našim respondentům prosperitu, pocit blaženosti a vyváženosti. Z dlouhodobého hlediska hodnotili participanti ayahuascu jako nástroj k seberozvoji, vyléčení starých traumat, pochopení sebe sama, otevření mysli a příval energie. Také dle účastníků slouží jako nástroj k léčení potlačovaných negativních zkušeností.

Anna, Kendall a Adam potvrdili, že právě díky dlouhodobému užívání ayahuascy se jim zlepšily úzkosti, které se u nich už vůbec neobjevují, nebo alespoň ne v takové míře jako před zkušeností s liánou.

Z výzkumu vzešlo, že každý účastník by zkušenost s ceremonií doporučil ostatním, avšak každý jedinec musí sám posoudit, zdali je na takový zážitek připraven. Ani jeden z participantů nezastává názor, že by měla být ayahuasca škodlivá či nebezpečná.

11 Diskuse

V této kapitole se zaměřujeme především na výsledky výzkumného šetření a porovnáváme je s výzkumy podobných prací. V první řadě musíme poukázat na fakt, že výzkumů, které se zabývají dopadem na zdraví při dlouhodobém rituálním užívání ayahuascy není mnoho. Výzkumný vzorek byl tak omezen na malý okruh dohledatelných výzkumů, které za poslední desítky let vznikly.

Petružálková (2013) ve své práci, kde zkoumala deset respondentů uvádí, že všech deset vnímá ayahuascovou zkušenost jako pozitivní přínos do života a doporučili by ji i ostatním. Z toho se většina (7) plánuje ceremonie účastnit znovu. Taktéž má většina respondentů předchozí zkušenosti s jinými formami seberozvoje, jako je například meditace či jóga.

Jak je již v práci výše zmíněno, Grof (1980) hodnotí psychedelika jako přínos pro psychologii stejně důležitě, jako je důležitý fonendoskop pro lékaře, či teleskop pro pozorování vesmíru.

V empirické části se opíráme o již provedené studie, přičemž autorkou prvního výzkumu, který proběhl v roce 2013 je výše zmíněná Petružálková a autorkou druhého šetření je Simonová (2014). Za hlavní výzkumnou shodu je považována zkušenost s ayahuascovými ceremoniemi, která je všemi participanty vnímána jako pozitivní zážitek.

Za jednu z nejvýznamnějších prací, které byly dosud na území České republiky provedeny, považují studii Kavenské a Vosáhlové z roku 2013, ve které se zaměřily na *Zkušenosti s ayahuascou v Evropě – motivace, možné přínosy a rizika*. Většina jejich účastníků uvádí, že jako největší přínos ayahuascových rituálů považují zlepšení vztahů se svým já a změnu životních postojů. Taktéž většinu informací o rituálech hledali na internetu a u svých známých. Dále je zaznamenána shoda v motivaci pro navštívení rituálu, která spočívá v řešení psychických problémů či traumat, konkrétněji jde o rozchod s partnerem (Kavenská a Vosáhlová, 2013).

Veronika Ava ve své práci z roku 2015 uvádí, že její respondenti uvedli jako důvod k absolvování rituálu řešení zdravotního stavu (jak psychického, tak fyzického). To se taktéž shoduje s důvody, kteří uvedli účastníci našeho výzkumu.

Největší shodu můžeme pozorovat ve výsledcích, jež se týkají motivace účasti na ayahuascových rituálech. Naš výzkum zaznamenal jako nejčastější důvody sebepoznání, spirituální rozvoj, seberealizaci a léčbu duševního stavu jedince. Tyto poznatky se nejvíce

shodují s výzkumným šetřením Michaela Winkelmana z roku 2005. Dále tu samou shodu můžeme pozorovat u již výše zmiňované Kavenské a Vosáhlové z roku 2013 a 2015.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké jsou dopady na zdraví jedinců a co vnímají jako největší přínos rituálního užívání ayahuascy. Respondenti výzkumu *Drug Tourism or Spiritual Healing? Ayahuasca Seekers in Amazonia*, jejímž autorem je také M. Winkelman, do hlavních vnímaných přínosů zahrnují zvýšené sebevědomění, vhled a přístup k hlubším úrovním sebe sama. Ty posilují osobní rozvoj a poskytují snazší proplouvání životem (Winkelman, 2005).

„V souladu s jinými studiemi jsem identifikovala pozitivní účinky vrovině psychické i sociální. Mezi nejvýznamnější z nich patří prohloubení pocitu vnitřního klidu, vyrovnanost, důvěra ve vlastní intuici, pochopení širších souvislostí týkajících se vlastní osobní historie i společnosti, změna hodnot a postojů směrem k uvědomělejšímu způsobu života a přístupu k sobě samému a pocit propojenosti s okolním světem.“ (Kovářová, 2019, s.52).

Na rozdíl od výzkumu Kovářové, žádný z našich respondentů neuváděl změnu hodnot a postojů v rámci způsobu života. V námi provedených rozhovorech takové změny sice naznačeny byly, ale soudě dle celkových projevů respondentů usuzujeme, že uvědomělý způsob života mají i bez ayahuascových zkušeností.

Účastníci ayahuaskového výzkumu prováděného v Nizozemsku a Kolumbii s názvem *Sub-acute and long-term effects of ayahuasca on affect and cognitive thinking style and their association with ego dissolution* byli hodnoceni před rituálem, den po něm a 4 týdny po něm. Po ayahuaskovém obřadu se významně snížilo hodnocení míry deprese a stresu a tyto změny přetrvávaly po dobu 4 týdnů. Spokojenost se životem a několik aspektů všímavosti se zvýšily den po obřadu, ale tyto změny nedosáhly významnosti po 4 týdnech (Uthaug, 2018).

Výzkumné šetření, které jsme s účastníky rituálů prováděli se ve většině případů shoduje s výzkumy prováděnými předchozími badateli. Rozdíl pozorujeme v trvání doby efektů, které u našich respondentů přesahují dobu 4 týdnů.

Závěr

V bakalářské práci jsme se zaměřili na dopady dlouhodobého rituálního užívání ayahuasce na zdraví dospělých jedinců. Hlavním cílem bylo zjistit, jaký mají uživatelé k ayahuasce vztah, proč ji vyhledali a jak vnímají dopad jejího rituálního užívání na své zdraví. Dílčí cíl jsme si stanovili jako poskytnutí informací o dlouhodobém rituálním užívání ayahuasce a jejích uživatelích. Zaměřit na charakteristiku samotného rituálu a zvýšit povědomí o ayahuasce mezi širokou veřejností.

Předmětem teoretické části bylo shrnutí poznatků z dostupné odborné literatury, která se zaměřovala na charakteristiku ayahuasce a její historii v kontextu šamanismu. Dále jsme se věnovali prováděným rituálům, a v neposlední řadě, dopadům na zdraví.

V praktické části jsme zkoumali výzkumný vzorek o šesti respondentech, kteří mají s ayahuascovými rituály zkušenost. Zaměřili jsme se nejprve na motivaci k prvnímu užití, informovanost o problematice, průběh ceremonií, a poté i na účinky, rizika, přínosy a dopady na zdraví z hlediska dlouhodobého rituálního užívání.

Pro práci jsme vyhotovili tři výzkumné otázky. První se věnovala informovanosti účastníků ayahuascových rituálů a na to, kde se o ayahuasce dozvěděli. Z výzkumného šetření vzešly dvě hlavní kategorie zdrojů, a těmi jsou internet a doporučení přátel/známých. Buď se setkali s někým, kdo ceremonii absolvoval a doporučil jim ji, nebo se dočetli zkušenosti publikované na internetu. Většina informátorů měla předchozí zkušenosti s psychedeliky, proto se časem postupně dostali také k ayahuasce. Ti, kteří zkušenosti neměli, se o ayahuasce dozvěděli z doporučení přátel či terapeuta. Nebo si je, dle slov mnohých, ayahuasca našla sama, protože se říká, že si vás najde sama ve chvíli, kdy ji nejvíce potřebujete.

Druhá výzkumná otázka se soustředila převážně na motivaci k vyhledání a užití ayahuasce. Účastníci uváděli převážně zvědavost a terapeutické účely. V rámci zvědavosti můžeme hovořit o participantech jako o příležitostných uživatelích psychedelických látek a ayahuasce chtěli vyzkoušet pro ještě hlubší otevření mysli.

Ve třetí výzkumné otázce jsme se zabývali dopady na zdraví a změny postojů k životu při dlouhodobém rituálním užívání. Mezi ty nejčastější, které uživatelé uvedli, patří osobní rozvoj, vyřešení vnitřních problémů a traumat, pocit bezpečí, vnitřního klidu a míru. Dále se opakovaly přínosy jako lepší poznání sebe sama, zlepšení depresivních a úzkostných stavů spolu s panickými atakami.

Všichni účastníci se shodli, že dlouhodobé rituální užívání ayahuasce je pro ně přínosem a v blízké budoucnosti neplánují s ceremoniemi přestat. Taktéž doporučují užívání

ayahuascy i ostatním zájemcům, kteří o tom již uvažují. Cílem šetření není nabádání k užívání psychedelik a vyzdvihování jejich pozitivních účinků. Vždy si spolu s nimi musíme uvědomit i možná rizika při užívání těchto látek a také jejich ilegalitu ve většině zemích světa.

Seznam bibliografických citací

AASSILA, H. et al. 2003. *Identification of Harman as the Antibiotic Compound Produced by a Tunicate-Associated Bacterium*. *Marine Biotechnology* [online]. 2003, **5**(2), 163-166 [cit. 2022-04-15]. ISSN 1436-2228. Dostupné z: doi:10.1007/s10126-002-0060-7

ALVERGA, Alex Polari de. 1999. *Forest of visions: Ayahuasca, Amazonian spirituality, and the Santo Daime tradition*. Rochester, Vt: Park Street Press., ISBN 089281716X.

APUD, Ismael. 2017. *SCIENCE, SPIRITUALITY, AND AYAHUASCA: THE PROBLEM OF CONSCIOUSNESS AND SPIRITUAL ONTOLOGIES IN THE ACADEMY*. *Zygon®* [online]. **52**(1), 100-123 [cit. 2022-04-16]. ISSN 05912385. Dostupné z: doi:10.1111/zygo.12315

APUD, Ismael a Oriol ROMANÍ. Medicine, religion and ayahuasca in Catalonia. Considering ayahuasca networks from a medical anthropology perspective. *International Journal of Drug Policy* [online]. 2017, **39**, 28-36 [cit. 2022-04-15]. ISSN 09553959. Dostupné z: doi:10.1016/j.drugpo.2016.07.011

AVA, Veronika. *Ayahuascové rituály praktikované v Praze a význam, jaký jim přiřkládají jejich aktéři*. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Studium humanitní vzdělanosti – Společenskovední modul. Vedoucí práce Skripnik, Ondřej.

BARBOSA, Paulo Cesar Ribeiro, Joel Sales GIGLIO a Paulo DALGALARRONDO. Altered States of Consciousness and Short-Term Psychological After-Effects Induced by the First Time Ritual Use of Ayahuasca in an Urban Context in Brazil. *Journal of Psychoactive Drugs* [online]. 2005, **37**(2), 193-201 [cit. 2022-04-15]. ISSN 0279-1072. Dostupné z: doi:10.1080/02791072.2005.10399801

BARBOSA, Paulo Cesar Ribeiro, Irene Maurício CAZORLA, Joel Sales GIGLIO a Rick STRASSMAN. A Six-Month Prospective Evaluation of Personality Traits, Psychiatric Symptoms and Quality of Life in Ayahuasca-Naïve Subjects. *Journal of Psychoactive Drugs* [online]. 2009, **41**(3), 205-212 [cit. 2022-04-15]. ISSN 0279-1072. Dostupné z: doi:10.1080/02791072.2009.10400530

BEYER, STEPHAN. *Singing to the plants*. Albuquerque, NM: University of New Mexico Press, 2010. ISBN 0826347290.

BOWIE, Fiona. *Antropologie náboženství*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-378-9.

CALLAWAY, James C. a Charles S. GROB. Ayahuasca Preparations and Serotonin Reuptake Inhibitors: A Potential Combination for Severe Adverse Interactions. *Journal of Psychoactive Drugs* [online]. 1998, **30**(4), 367-369 [cit. 2022-04-15]. ISSN 0279-1072. Dostupné z: doi:10.1080/02791072.1998.10399712

CAMPOS, Don José a Alberto ROMAN, GROB, Charles, ed., *The shaman & ayahuasca: Journeys to sacred realms*. Studio City, CA: Divine Arts, 2011. ISBN 9781611250039.

CARPENTIER, Robert G. Frequency dependence of the effect of harmine on the duration of the action potential of guinea pig atrial muscle. *European Journal of Pharmacology* [online]. 1980, **62**(4), 341–344 [cit. 2022-04-12]. ISSN 0014-2999. Dostupné z: doi:10.1016/0014-2999(80)90102-8

COX, B., a D. POTKONJAK. An investigation of the tremorgenic actions of harmine in the rat. *European Journal of Pharmacology*[online]. 1971, **16**(1), 39–45 [cit. 2021-11-15] ISSN 0014-2999. Dostupné z: doi:10.1016/0014-2999(71)90054-9

DI GIORGIO, C., F. DELMAS, E. OLLIVIER, R. ELIAS, G. BALANSARD a P. TIMON-DAVID. In vitro activity of the β -carboline alkaloids harmine, harmine, and harmaline toward parasites of the species *Leishmania infantum*. *Experimental Parasitology* [online]. 2004, **106**(3-4), 67-74 [cit. 2022-04-15]. ISSN 00144894. Dostupné z: doi:10.1016/j.exppara.2004.04.002

DUBOIS, Thomas A. *Úvod do šamanismu*. Praha: Volvox Globator, 2011. Diagramma. ISBN 978-80-7207-801-1.

ELIADE, Mircea. *Šamanismus a nejstarší techniky extáze*. Praha: Argo, 1997. ISBN isbn80-7203-153-8.

Erowid ayahuasca vault : Legal status [online]. [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://www.erowid.org/chemicals/ayahuasca/ayahuasca_law.shtml

FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-367-6.

FURST, Peter T. *Halucinogeny a kultura*. Praha: Mat'a, 1996. Nové trendy. ISBN 80-85905-20-5.

GIOVE, Rosa.. *La liana de los muertos: al rescate de la vida*. Tarapoto: Takiwasi, , 2002.

GRAUDS, Connie. *Jungle Medicine*. The Center for Spirited Medicine, 2004. ISBN 9780974730301.

GROF, Stanislav. *LSD psychotherapy*. Pomona, Calif: Hunter House, 1980. ISBN 0897930088.

GRAZIANO, Silvia, et al. Herbal Highs: Review on Psychoactive Effects and Neuropharmacology. *Current Neuropharmacology* [online]. 2017, **15**(5) [cit. 2022-04-15]. ISSN 1570159X. Dostupné z: doi:10.2174/1570159X14666161031144427

HAAG, Stefan. *O druidských nápojích a čarodějném bejlí: léčivé a kouzelné byliny celého světa*. Praha: Granit, 2003. ISBN 80-7296-027-x.

HAMAYON, Roberte. Shamanism and the hunters of the Siberian forest: soul, life force, spirit. In HARVEY, Graham. ed. *The Handbook of Contemporary Animism*. [online] Acumen Publishing, 2013, s. 284–293. [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: doi: 10.4324/9781315728964.ch22

HANCOCK, Graham. *Hledání nadpřirozena: setkání se starověkými učiteli lidstva*. Praha: BB/art, 2007. ISBN 978-80-7381-108-2.

HARNER, Michael J. *Hallucinogens and shamanism*. London etc: Oxford Univ. Press, 1978. ISBN 9780195016499.

HARNER, Michael J. *Cesta šamana: [jak probudit svůj vnitřní potenciál]*. Praha: DharmaGaia, 2010. Religio (DharmaGaia). ISBN 978-80-86685-81-6.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.

HORÁK, Miroslav. *Ayahuasca v České republice*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017. ISBN 978-80-7509-509-1.

HORÁK, Miroslav. *Dům, kde se zpívá: rehabilitace drogově závislých tradiční domorodou medicínou peruánské Amazonie*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013. ISBN 978-80-7375-800-4.

CHRASTINA, Jan. *Případová studie - metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu: Case study - a method of qualitative research strategy and research design*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. ISBN 9788024453736.

INSEL, T.R., V. VOON, J.S. NYE, et al. Innovative solutions to novel drug development in mental health. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews* [online]. 2013, **37**(10), 2438-2444 [cit. 2022-04-17]. ISSN 01497634. Dostupné z: doi:10.1016/j.neubiorev.2013.03.022

KAVENSKÁ, Veronika. *Léčba v centru Takiwasi a její vliv na proces formování vztahu k sobě*. Olomouc, 2012. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Doc. PhDr. Vladimír Řehan.

KAVENSKÁ, Veronika a VOSÁHLOVÁ, Šárka. *Zkušenosti s ayahuaskou v Evropě – motivace, možné přínosy a rizika*. E – psychologie 7 (4), 28–39, 2013 [cit. 2022-04-15]. ISSN 1802-8853. Dostupné z: http://e-psycholog.eu/pdf/kavenska_vosahlova.pdf.

KAVENSKÁ, Veronika a Hana SIMONOVÁ. Zkušenost s halucinogenní rostlinou ayahuasca v kontextu šamanského rituálu. *Anthropologia integra* [online]. 2014, 5(1), 51-63 [cit. 2022-04-15]. ISSN 1804-6665. Dostupné z: [doi:10.5817/AI2014-1-51](https://doi.org/10.5817/AI2014-1-51)

KOVÁŘOVÁ, Alžběta. *Psychologické důsledky užívání ayahuscycy* [online]. Brno, 2019 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/wm0k2/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Tomáš URBÁNEK.

LABATE, Beatriz Caiuby, Clancy CAVNAR a Thiago RODRIGUES, ed. *Drug Policies and the Politics of Drugs in the Americas* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2016 [cit. 2022-04-15]. ISBN 978-3-319-29080-5. Dostupné z: [doi:10.1007/978-3-319-29082-9](https://doi.org/10.1007/978-3-319-29082-9)

LANARO, Rafael, Débora Bressanim de Aquino CALEMI, Loraine Rezende TOGNI, José Luiz COSTA, Maurício YONAMINE, Silvia de Oliveira Santos CAZENAVE a Alessandra LINARDI. Ritualistic Use of Ayahuasca versus Street Use of Similar Substances Seized by the Police: A Key Factor Involved in the Potential for Intoxications and Overdose?. *Journal of Psychoactive Drugs* [online]. 2015, 47(2), 132-139 [cit. 2022-04-15]. ISSN 0279-1072. Dostupné z: [doi:10.1080/02791072.2015.1013202](https://doi.org/10.1080/02791072.2015.1013202)

LIESTER, Mitch. Near-Death Experiences and Ayahuasca induced Experiences - Two Unique Pathways to a Phenomenologically Similar State of Consciousness. *The Journal of Transpersonal Psychology* [online]. 2013. 45 (1), 24–48.

LUNA, Luis Eduardo. The concept of plants as teachers among four mestizo shamans of iquitos, Northeastern Peru. *Journal of Ethnopharmacology* [online]. 1984, 11(2), 135-156 [cit. 2022-04-15]. ISSN 03788741. Dostupné z: [doi:10.1016/0378-8741\(84\)90036-9](https://doi.org/10.1016/0378-8741(84)90036-9)

LUNA, Luis Eduardo. *Vegetalismo: Shamanism among the Mestizo population of the Peruvian Amazon*. Stockholm, Sweden: Almqvist & Wiksell International, 1986. ISBN 9122008195.

LUNA, Luis Eduardo. *Vegetalismo: šamanismus mezi mestickým obyvatelstvem peruánské Amazonie*. Přeložil Jiří SALZMANN. Praha: DharmaGaia, 2002. Religio. ISBN 80-86685-02-0.

MABIT, Jacques, J. CAMPOS a J. ARCE. Consideraciones acerca del brebaje ayahuasca y perspectivas terapéuticas. *Revista de Neuro-Psiquiatria* [online]. 2013, **55**(2), 118-131 [cit. 2022-04-15]. ISSN 1609-7394. Dostupné z: doi:10.20453/rnp.v55i2.1281

MABIT, Jacques, a Claire SIEBER. The evolution of a pilot program utilizing ayahuasca in the treatment of drug addictions. *Shaman's Drum Journal*, 73, 23–31. *CENTRO TAKIWASI - Centro de Rehabilitación de Toxicómanos y de Investigación de Medicinas Tradicionales*[online]. 2006 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://takiwasi.com/docs/arti_ing/evolution_of_pilot_program_utilizing_ayahuasca.pdf

MACRAE, Edward. *Guided by the moon: Shamanism and the ritual use of ayahuasca in the Santo Daime religion in Brazil*. São Paulo: Editora Brasiliense, 1992. Ebook retrieved June, 30, 2012.

MACRAE, Edward. *Guiado por la Luna: Shamanismo y uso ritual de la ayahuasca en el Culto de Santo Daime*. Quito: Ediciones Abya-Yala, 1998. ISBN: 9978044396.

MACRAE, Edward. The ritual use of ayahuasca by three Brazilian religions. *Drug use and cultural contexts beyond the West*. London: Free Association Books, 2004. 27-45.

MCKENNA, Dennis J. Clinical investigations of the therapeutic potential of ayahuasca: rationale and regulatory challenges. *Pharmacology & Therapeutics* [online]. 2004, **102**(2), 111-129 [cit. 2022-04-15]. ISSN 01637258. Dostupné z: doi:10.1016/j.pharmthera.2004.03.002

MCKENNA, Dennis. Ayahuasca: an ethnopharmacologic history. In: Metzner, Ralph. *Sacred vine of spirits: ayahuasca*. 1.vyd. Rochester: Park Street Press, 2006. 272 s. ISBN 978-1594770531

MERCANTE, Marcelo S. a Alvaro A. RUSSO JUNIOR. Marcelo S. Mercante. *Imagens de cura: Ayahuasca, imaginação, saúde e doença na Barquinha. Ponto Urbe* [online]. 2010, (13) [cit. 2022-04-17]. ISSN 1981-3341. Dostupné z: doi:10.4000/pontourbe.740

METZNER, Ralph. *Sacred vine of spirits: Ayahuasca*. Rochester, Vt: Park Street Press, 2006. ISBN 1594770530.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

MURPHY, Robert Francis. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Vyd. 2. Přeložil Hana ČERVINKOVÁ. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2004. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-25-3.

PERU DECLARES AYAHUASCA AS NATIONAL HERITAGE, 22. července 2008 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: *Psychedelic Medicine website*: <http://www.psychointegrator.com/2008/07/peru-declares-ayahuasca-as-national-heritage/#more-25>

PETRUŽÁLKOVÁ, Kateřina. *Ayahuascová subkultura v Praze* [online]. Praha, 2013 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/41298761-Univerzita-karlova-v-praze-filozoficka-fakulta-katedra-teorie-kultury-diplomova-prace-katerina-petruzalkova-ayahuascova-subkultura-v-praze.html>. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filosofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Václav Soukup, CSc.

POLARI DE ALVERGA, Alex. *Prales vizí: ayahuasca, amazonská spiritualita a tradice Santo Daime*. Přeložil Luděk STRAKA. Praha: Triton, 2007. Cesty duchovního rozvoje. ISBN 978-80-7254-887-3.

RIOS, Marlene Dobkin de. *Hallucinogens, cross-cultural perspectives*. Albuquerque: University of New Mexico Press, 1984. ISBN 082630737X.

RIOS, Marlene Dobkin de a RUMRILL Roger. *A hallucinogenic tea, laced with controversy: Ayahuasca in the Amazon and the United States*. Westport, Conn: Praeger Publishers, 2008. ISBN 9780313345425.

RIOS, Marlene Dobkin de. *The psychedelic journey of Marlene Dobkin de Rios: 45 years with shamans, ayahuasqueros, and ethnobotanists*. Rochester, Vt: Park Street Press, 2009. ISBN 9781594773136.

RIBA, Jordi, Antoni RODRÍGUEZ-FORNELLS, Gloria URBANO, Adelaida MORTE, Rosa ANTONIJOAN, Maria MONTERO, James C. CALLAWAY a Manel J. BARBANOJ. Subjective effects and tolerability of the South American psychoactive beverage Ayahuasca in healthy volunteers. *Psychopharmacology* [online]. 2001, **154**(1), 85-95 [cit. 2022-04-15]. ISSN 0033-3158. Dostupné z: doi:10.1007/s002130000606

RIBA, Jordi, Marta VALLE, Gloria URBANO, Mercedes YRITIA, Adelaida MORTE a Manel J. BARBANOJ. Human Pharmacology of Ayahuasca: Subjective and Cardiovascular Effects, Monoamine Metabolite Excretion, and Pharmacokinetics. *Journal of Pharmacology and Experimental Therapeutics* [online]. 2003, **306**(1), 73-83 [cit. 2022-04-17]. ISSN 0022-3565. Dostupné z: doi:10.1124/jpet.103.049882

SÁNCHEZ, Constanza a José Carlos BOUSO.

Ayahuasca: From the Amazon to the global village. *Drug Policy Briefing*. Transnational Institute [online]. 2015. 43. [cit. 2022-04-17]. Dostupné z:

https://www.tni.org/files/publication-downloads/dpb_43_eng_web_19122015.pdf

SHANON, Benny. *The antipodes of the mind: charting the phenomenology of the ayahuasca experience*. Oxford: Oxford University Press, 2002. ISBN 9780199252930.

SHANON, Benny. *The antipodes of the mind: charting the phenomenology of the ayahuasca experience*. Oxford: Oxford University Press, 2010 dotisk. ISBN 9780199252930.

SHULTES, Richard Evans a Albert HOFMANN. *Rostliny bohů: jejich posvátná, léčebná a halucinogenní moc*. Praha: Volvox Globator, 1996. ISBN 80-7207-007-x.

SCHULTES, Richard Evans a Albert HOFMANN, RÄTSCH, Christian, ed. *Rostliny bohů: magická síla psychoaktivních rostlin*. Vyd. 2., rozš. a rev. Praha: Volvox Globator, 2000. Belladonna. ISBN 80-7207-342-7.

SIMONOVÁ, Hana. *Výpravy za ayahuaskou a její užívání v kontextu tradičního šamanského rituálu* [online]. Olomouc, 2014 [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/nchnbk/>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Veronika Kavenská, Ph.D.

STAFFORD, Peter G. *Encyklopedie psychedelických látek*. Praha: Volvox Globator, 1997. Labyrint (Smena). ISBN 80-7207-057-6.

STRASSMAN, Rick. *Vnitřní cesty do vnějšího vesmíru: cesty do jiných světů prostřednictvím psychedelik a dalších spirituálních technik*. Praha: Dybbuk, 2010. ISBN 978-80-7438-030-3.

STRASSMAN, Rick. *Vnitřní cesty do vnějšího vesmíru: cesty do jiných světů prostřednictvím psychedelik a dalších spirituálních technik*. Praha: Dybbuk, 2010. ISBN 978-80-7438-030-3.

ŠKRABÁKOVÁ, Ludmila. *Zdraví z pralesa: léčivé rostliny Amazonie : praktické využití a recepty : příběhy rostlin a šamanů*. Praha: Eminent, 2013. ISBN 978-80-7281-451-0.

TUPPER, Kenneth W. The globalization of ayahuasca: Harm reduction or benefit maximization?. *International Journal of Drug Policy* [online]. 2008, **19**(4), 297-303 [cit. 2022-04-15]. ISSN 09553959. Dostupné z: [doi:10.1016/j.drugpo.2006.11.001](https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2006.11.001)

TUPPER, Kenneth a Beatriz LABATE. Ayahuasca, Psychedelic Studies and Health Sciences: The Politics of Knowledge and Inquiry into an Amazonian Plant Brew. *Current Drug Abuse Reviews* [online]. 2015, **7**(2), 71-80 [cit. 2022-04-15]. ISSN 18744737. Dostupné z: [doi:10.2174/1874473708666150107155042](https://doi.org/10.2174/1874473708666150107155042)

UTHAUG, M. V., K. VAN OORSOUW, K. P. C. KUYPERS, et al. Sub-acute and long-term effects of ayahuasca on affect and cognitive thinking style and their association with ego dissolution. *Psychopharmacology* [online]. 2018, **235**(10), 2979-2989 [cit. 2022-04-21]. ISSN 0033-3158. Dostupné z: [doi:10.1007/s00213-018-4988-3](https://doi.org/10.1007/s00213-018-4988-3)

VALÍČEK, Pavel. *Rostlinné omamné drogy*. Benešov: Start, 2000. ISBN 80-86231-09-7.

VAN GENNEP, Arnold. *Přechodové rituály: systematické studium rituálů*. Přeložil Helena BEGUIVINOVÁ. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997. Mythologie. ISBN 80-7106-178-6.

VOSÁHLOVÁ, Šárka. *Ayahuscové obřady*. Olomouc, 2015. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Martin Kupka, Ph.D.

WINKELMAN, Michael. Drug Tourism or Spiritual Healing? Ayahuasca Seekers in Amazonia. *Journal of Psychoactive Drugs* [online]. 2005, **37**(2), 209-218 [cit. 2022-04-21]. ISSN 0279-1072. Dostupné z: doi:10.1080/02791072.2005.10399803

YONEZAWA, Takayuki, Ji-Won LEE, Ayaka HIBINO, et al. Harmine promotes osteoblast differentiation through bone morphogenetic protein signaling. *Biochemical and Biophysical Research Communications* [online]. 2011, **409**(2), 260-265 [cit. 2022-04-15]. ISSN 0006291X. Dostupné z: doi:10.1016/j.bbrc.2011.05.001

ZULUAGA, Germán a DÍAZ, Ricardo. *Gathering of shamans in the colombian amazon*. Yuruyaco, Caquetá. : Unión de Médicos Yageceros de la Amazonía Colombiana, 1999. ISBN 9589614531.

Shrnutí

Tato bakalářská práce s názvem Dopad na zdraví dospělých jedinců při dlouhodobém rituálním užívání ayahuascy obsahuje základní informace o halucinogenním nápoji a jeho účincích na dospělého jedince z pohledu dlouhodobého užívání. Je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zaměřuje na charakteristiku ayahuascy, její účinky na člověka, rituální užití a legalitu. V praktické části je kladen důraz na motivaci užití, průběh rituálů, a především na zdravotní aspekty v rámci opakovaného užívání.

Cílem výzkumu bylo dokázat, jaký dopad má ayahuasca na tělesné a psychické zdraví, proč ji uživatelé vyhledali a jaký k ní mají vztah.

Výzkumné šetření ukázalo, že spousta uživatelů má k ayahuasce pozitivní vztah a pomohla jim s psychickým zdravím. Většina uživatelů ji doporučuje jako podpůrnou léčbu úzkostí či depresí.

Klíčová slova

ayahuasca, rituál, ceremonie, šaman, šamanismus, účastník, efekty, přínosy, motivace, zdraví, dieta

Summary

This bachelor's thesis titled *The impact of long-term ritual usage of ayahuasca on adult health* contains the main information about the hallucinogenic drink and its effects on the adult individual from the perspective of long-term use.

This bachelor thesis is divided into two parts – a theoretical and a practical part. The theoretical part focuses on the characteristics of ayahuasca, its effects on humans, its ritual use and its legality.

The practical part focuses on the motivation for use, the course of the rituals, and especially the health aspects in the context of repeated use.

The aim of the research was to demonstrate the impact of ayahuasca on physical and mental health, why users sought it out and what their relationship towards ayahuasca.

The research investigation showed that many users have a positive relationship with ayahuasca, and it has helped them with their mental health.

Most users recommend it as a supportive treatment for anxiety or depression.

Keywords

ayahuasca, ritual, ceremony, shaman, shamanism, participant, effects, motivation, health, diet

SEZNAM TABULEK

Tabulky

Tabulka 1: Výzkumný soubor.....	25
---------------------------------	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Polostrukturovaný rozhovor

Příloha 2: Informovaný souhlas

Příloha 1: Polostrukturovaný rozhovor

V první řadě se respondentů zeptám na základní otázky:

- Věk
- Pohlaví
- Zaměstnání
- Vzdělání
- Rodinný stav
- Vyznání
- Počet dětí
- Počet absolvovaných rituálů
- První a poslední zkušenost s ayahuascou
- Zkušenost s extrémními dietami
- Motivace k prvnímu užití ayahuascy
- Plán užití ayahuascy opakovaně a důvod
- Zdravotní komplikace
- Předchozí zkušenosti s halucinogenními drogami

Dále se doptáme na zdraví respondentů, především na to, zda-li trpí nemocí, která by mohla mít jakoukoliv souvislost s užitím či následky užívání ayahuascy.

V neposlední řadě nás bude zajímat kdy a jak se poprvé o ayahuasce dozvěděli a jejich první setkání s ní. Jaký na ně měla dopad, zda změnili způsob života a jak by porovnali jednotlivé stavy.

Polostrukturovaný rozhovor

MOTIVACE UŽITÍ

- Co vás přimělo k tomu, účastnit se ayahuascového rituálu?
- Co jste od ceremonie očekával?
- Měl jste z něčeho obavy?
- Připadaly v úvahu jiné metody rozvoje? (yoga, dechová cvičení, řízená meditace...)

MÍRA OBEZNÁMENOSTI

- Jak jste věděl kde shánět informace a díky čemu jste se rozhodl kam a ke komu se vydat?

- Měl jste předem všechny informace? Od koho?
- Bylo zahrnuto pouze užití ayahuascy nebo jste měl zajištěnou i cestu, stravu, ubytování?
- Hovořil jste před zkušeností s pověřenou osobou?
- Zjišťoval někdo vaši anamnézu (prodělané či probíhající onemocnění, psychické zdraví)??
- Kolik jste byl a jste schopen za takovou zkušenost zaplatit?

PROŽÍTEK

- Co a jak probíhalo (detailní popis rituálu s ayahuaskou) – místo, kolikrát, v čí společnosti (organizačně)
- Halucinace, obrazy, prozření, vize – zda se objevily, jak vypadaly, zvládl jste si je vyložit?
- Lišily se nějak od vašeho očekávání?
- Měl jste k sobě pověřenou osobu, která vám to napomáhala zpracovat?

ZISK A ZDRAVÍ

- Předalo vám to něco? Po fyzické, psychické, spirituální či jiné stránce. Jsou věci, které vidíte po sezení/ch jinak?
- Shodoval se přínos s tím, co jste si od toho sliboval?
- Čeho si na zkušenosti vážíte nejvíce?
- Zlepšilo se vám psychické/fyzické zdraví, nebo naopak zhoršilo?

OHROŽENÍ

- Objevila se jakákoliv negativní zkušenost u vás či u někoho jiného? Co v daný moment teoreticky hrozilo?
- Jak by se postupovalo případě špatné zkušenosti?

PŘÍNOS

- Ovlivnilo ayahuascové sezení váš život? Popř. jak?
- Pracoval jste na osobním rozvoji v návaznosti na tuto zkušenost?
- Pracoval jste na svém duchovnu již v minulosti?
- Přihodily se vám v minulosti nějaké spirituální zážitky? Astrální cestování, lucidní snění, stav meditace...?
- Jaká byla reakce rodiny/blízkých? Odsoudil/podpořil vás někdo? Změnil na vás pohled?

- Doporučil byste zkušenost druhým?

Informovaný souhlas s poskytnutím výzkumného rozhovoru a jeho následným vyžitím pro účely bakalářské práce: Dopad na zdraví dospělých jedinců při dlouhodobém rituálním užívání ayahuascy

Podpisem vyjadřuji souhlas s následujícími body:

- Byl/a jsem informován/a o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat pro potřeby výzkumu bakalářské práce Adély Blanařové s názvem Dopad na zdraví dospělých jedinců při dlouhodobém rituálním užívání ayahuascy
- Cílem výzkumu je zjistit, jaký mají uživatelé k ayahuasce vztah, proč ji vyhledali a jak vnímají dopad jejího rituálního užívání na své zdraví.
- Bylo mi sděleno, jak dlouho bude rozhovor trvat a jaký bude mít průběh. Jsem seznámen/a s právem odmítnout odpovědět na jakoukoli otázku.
- Souhlasím s nahráváním následujícího rozhovoru a jeho následným zpracováním. Zvukový záznam rozhovoru nebude poskytnut třetím stranám a po přepsání bude vymazán.
- Byl/a jsem obeznámen/a s tím, jak bude s rozhovory nakládáno a jakým způsobem bude zajištěna anonymita i po skončení rozhovorů, která znemožní identifikaci mé osoby. Nikde nebude uvedeno mé jméno či jiné osobní údaje, díky kterým bych mohl/a být identifikován/a.
- Dávám své svolení k tomu, aby výzkumnice použila rozhovor pro potřeby své bakalářské práce a části v ní může citovat, zvuková nahrávka a transkripce rozhovoru však bude po ukončení výzkumu smazána.

Datum:

Podpis respondenta:

Podpis výzkumníka:

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Adéla Blanařová
Katedra:	Katedra antropologie a zdravotní vědy
Vedoucí práce:	Mgr. Petra Kurková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Dopad na zdraví dospělých jedinců při dlouhodobém rituálním užívání ayahuascy
Název v angličtině:	The impact of long-term ritual usage of ayahuasca on adult health
Anotace práce:	<p>Cílem bakalářské práce bylo především zjistit vztah k ayahuascovému nápoji z pohledu dlouhodobých uživatelů a přiblížit dopad opakovaného rituálního užívání na celkové zdraví účastníků ayahuascových ceremonií.</p> <p>Dále se práce zabývá podrobnostmi o ayahuasce jako takové, historii rituálů, a především účincích ayahuascového nápoje. Empirická část je zaměřena na uživatele ayahuascy a jejich zkušenosti s ní. Zaměřuje se na detailní popis ceremonií, co jim předcházelo, pocity účastníků a jak by subjektivně zhodnotili jejich dopad na své zdraví.</p> <p>Nezbytnou částí výzkumu jsou polostrukturované rozhovory se samotnými uživateli, kteří byli ochotni se svěřit se svými osobními zkušenostmi.</p>
Klíčová slova:	ayahuasca, rituál, ceremonie, šaman, šamanismus, účastník, efekty, přínosy, motivace, zdraví, dieta
Anotace v angličtině:	<p>The aim of the bachelor's thesis was mainly to determine the relationship to ayahuasca drink from the perspective of long-term users and to approach the impact of repeated ritual use on the overall health of participants in ayahuasca ceremonies.</p> <p>Furthermore, the thesis deals with details about ayahuasca itself, the history of the rituals, and most importantly the effects of the ayahuasca</p>

	<p>drink. The empirical part focuses on ayahuasca users and their experiences with it. It focuses on a detailed description of the ceremonies, what preceded them, the participants' feelings and how they would subjectively evaluate their impact on their health.</p> <p>Semi-structured interviews with the users themselves, who were willing to share their personal experiences, are an essential part of the research.</p>
Klíčová slova v angličtině:	ayahuasca, ritual, ceremony, shaman, shamanism, participant, effects, motivation, health, diet
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha 1: Polostrukturovaný rozhovor</p> <p>Příloha 2: Informovaný souhlas</p>
Rozsah práce:	67
Jazyk práce:	Český jazyk